

BÁCSMEGYE

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPESTEN, Teréz-körút 2.

Fiókiadóhivatalok: Zomborban: Gombos E. Berta dohánytözsdejében, Ujvidéken: Schäffer Péter könyvkereskedéseiben, Szabadkán: Braun Adolf nyomdájában, Bács-Almásán: Rosenberg A. czégnél.

Lapvezér:
LATINOVITS PÁL.
Felelős szerkesztő:
PETŐ LAJOS.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre 12 k. — Fél évre 6 k. — Negyed évre 3 k.
Tanítóknak, aljegyzőknek, irnokoknak, földmivéseknek és szerényebb javadalmazásu hivatalnokoknak évi 8 kor., félévre 4 kor. negyedévre 2 kor.

Megjelenik minden pénteken.

Tisztelettel kérjük olvasóinkat, hogy az előfizetési összeget mielőbb küldjék be. E célra külön borítékban küldjük a megfelelő postautalványt.

Pénzek és egyéb postaküldemények kizárólag budapesti szerkesztőségünk és kiadóhivatalunk címére (Teréz-körút 2.) küldendők.

Karácsony.

... És megszületett a Megváltó, hogy bűnhődjék az embereknek vétkeiért.

Érdekes és romlott nemzedék az, mely azon időben Rómában és Judeában él. Az erkölcsök eldurvultak. Gyűlölet és szeretetlenség mindenfelé a szivekben. Csak itt-ott hangzik fel egy bátor intő szózat, mely azonban hatástalan.

S ekkor váratlanul megjelenik Jézus és hirdeti az erkölcsöt, a szeretetet. Hálátlan feladatot vállalt magára. És mégis megiette. Tudta, hogy minő sors vár reá. És nyugodtan, szánakozó mosollyal nézett szembe az emberek fenyegetéseinek. Fáradhatatlanul jár-kelel mindenütt, városról-városra és ébreszté a közönyt. Csodálatos varázsa van az egyéniségének. Az egyszerűség, a közvetlenség, ahogy beszél és cselekszik, az imponáló fölény, melylyel mindenek fölé emelkedik, lassanként bámulatot, majd szeretetet gerjeszt egyeseknek a szívében. S ezeknek száma napról-napra nő.

Nosza, megindul erre az áskálódás ellene! Az irigység, melylyel a befolyásukat féltők iránta viseltetnek, nem nyugszik. Megindul a hajsza. Pilátus, a római helytartó, maga is félti hatalmát tőle. A rómaiak előtt sem szimpatikus szereplése. Nyugalmat és csendet akar a római imperator a provinciájában. S aki világosságot akar gyujtani a lelkeknek sötétségében, az keresztre való.

És keresztre került Christos.

Mennyi emberföltti méltóság és biztosság nyilvánul magatartásában! A tudat, hogy tanításai termékeny talajra leltek és örökkön-örökké élni fognak az emberi lelkekben, örömmel tölti el szívét.

S a balgák azt hitték, hogy most már leszámoltak Jézussal. A maguk lelki korlátoltságában nem látták át, hogy voltaképen maguk alatt vágták el a fát. Mert Jézus keresztfeszítésével egyre nagyobb lett a keresztfeszítettnek hívő serege, amely éppen oly rettenthetetlen elszántsággal küzdött hite igazáért és szenvedett mártírhálált, ha kellett. — mint mintaképe.

Mint valami rémes álom, úgy tűnik föl nekünk az a kor, amely sokáig tartott, telve kinszeny-désekkel. És e szenvedésektől megacélozott a hit ereje bennünk.

Gyuljanak ki hát az örömlángocskák a karácsonyfán: megszületett a Megváltó, aki eljött, hogy bűnhődjék a mi vétkeinkért!

Vér Pál.

A vármegyei tisztujtás.

A régi tisztviselőket egyhangulag megválasztották.

Az embervadászok kegyetlen terve csütörtököt mondott; a gáncsvetők fölültek; a ravasz fondorlattal előkészített trükk nem sikerült. A vármegyei tisztviselők régi, kipróbált, hazafias, jellemerős és nagytettek, hatalmas alkotásokra képes gazdáját újból, egyhangulag megválasztották.

A ravaszok csoportjának lelketlen törekvése hajótörést szenvedett a pártatlan, igazságszerető, komoly és tisztességtudó férfiak hatalmas falanxán.

Hiába való volt a bérenc-sajtó méregtől terhes hangulatkeltése, hiába a kétszínűek áskálódása, s hiabavaló volt a lesipuskások cselvetése, — alispán, főügyész, főjegyző, árvaszéki elnök, főszolgabíró, jegyzői és szolgabírói kar újból elfoglalták az őket méltán megillető helyöket.

A tisztujtásnak ez a kedvező, örvendetes eredménye két körülménynek köszönhető: A komoly, független elemek példás összetartásának és Fernbach Károly főispánnak a helyzet komolyságát felismerő éleslátásának és pártatlanságának, a mire Schmausz Endre ny. főispán helyesen és találóan utalt.

Most, hogy a derék, hasznos munkában edzett tisztviselői kar újból elfoglalta hivatalos munkálkodásának területét, an-

Árny és fényképek.

— A „Bácsmege“ eredeti tárcája. —

Irta: Del Toro.

II.

Rózsabokorba' jöttem a világra,
Nem dajkált az édes anyam hiába,
Járt utánam három falu legénye,
En meg csak egy csalogányam,
Hitegettem, válogattam belőle . . .

dalogatta már akkor Bokor Gizuska, mikor még bokorugrós kurta szoknyában kergette a himes pillangókat a réten. Ezüstcsengésű hangját megbámulták a kis gimnázisták, kiknek nagy öröme szolgált, hogy Gizuskával szabad volt pajtászkodniok.

Hanem az idő mulott és Gizuskából Gizi, Giziből Gizella, Gizellából meg a „nemzet csalogánya“ lett. De a kis diákok se maradtak mindig kis diákok. Lett belőlük: költő, doktor, bíró, hetrefüles író és most már nem pajtásai, hanem tisztelői, barátai és imádói voltak a szép csalogánynak. Bokor Gizella is, ha találkozott velük, azt mondta:

— Oh, dió, mió! . . . és a pajtáskodásnál valamivel többet érzett irántuk.
Hogyne, hiszen a régi emlékek elevenedtek föl a keblében!

Mint ünnepelt művész nő mindenütt babért aratott és a közönség imádságig rajongott érte.

Az ünnepelt művész nő szótárában mindenütt megtalálható ez a kifejezés: „lefesti magát.“ Ez azt jelenti, hogy mikor a szereplés után letörli cseresnye ajkáról, rózsás arcáról, éjfélete szempilláiról a festéket, hát cseresnyepír és éjsötét nélkül marad a fáradt, halvány arcocská. No, hát Bokor Gizellának a szótárából ki volt törölve ez a két szó. Ő se ki, se le nem festette magát. Cseresnyepiros ajka, rózsás arca, éjfélete szempillái, király-

női alakja, minden, minden a sajátja volt, ugy, a hogy a jó Isten megteremtette. A költő hízogó, üres verset, a doktor illatos, szépitő kenőcsöt nem irt neki. Mind a kettő ugyanis csak annyit ért volna, mint a mihácsi miatyánk.

Hát nem csoda, hogy ilyen vénusi szépségért rajongott a közönség, a fiatalág meg majd megbolondult utána. Talán a csillagokat is lehozta volna az égről, ha oda nem lettek volna növe, mikor ez a fülbemászó, zamatos magyar nóta csattogott el Bokor Gizella ajkairól:

„Ritka buza, ritka árpa, ritka rozs,
Ritka kis lány takaros,
Lám az enyém, lám az enyém takaros,
Karesu, vékony, aranyos . . .“

Bokor Gizella, ha „csalogány“ volt is, maradt benne még mindig egy kis asszonyi természet: szókimondó volt. Ez sokszor kellemetlenséget okozott neki. De hát egy művésznőnél még az is dicsőség, ha ballábbal kel föl a selyemfürgönyös ágyból. Kisebb botlások meg éppen erény számba mennek nála.

Történt egyszer, hogy az impresszáriójával nagyon összefedáskáriskodott és nem akart fellépni. Ezért aztán törvénybe hívták a „szép csalogányt.“

— Hiszen jól van — gondolta magában. Majd dalolok ott olyan nótát, hogy az igazság istenasszonyának a szemeiről is lehullik a fátyol. Hát megidéztek.

Az ügyét egy fiatal bírora bizták, aki maga is az imádói közé tartozott.

Mikor királynői alakjával, a védőügyvéd karján beringott a tárgyaló terembe, a bíró így szólott hozzá:

— Figyelmeztetem a kisasszonyt, hogy a saját érdekében igazat mondjon.

— Az igazságot mindig bátran kimondtam — csicseregte a szép vádlott.

— Mielőtt a per tulajdonképeni tárgyára áttérnénk, az általános kérdésekre fogom kihallgatni.

— Kérem!
— Hol született?
— A rózsabokorban.
— Helyet és nevet kérek — mondta komolyan a bíró.

— Rózsafalván, Sáromberek vármegyében.

— Hol van az?

— A mappán.

— Mi a neve?

— „Kis csalogány.“

— Az igazi nevéét kérdem.

— Bokor Gizella, de még mindig Gizuskának hívnak.

— Hány éves?

— Az nem tartozik ide.

— Tudnom kell! — mondta a bíró szigorú arccal, bár belül egy kicsit mást érzett.

— Nappal huszonkettő, este tizennyolc.

— Az nem lehet! — mondta a bíró nevetve. Hiszen ez ellentmondás.

— Csak látszólag, mert a csillárok vakító fénye megfiatalítja az arcot.

— Mi a foglalkozása?

— Vádliott vagyok!

— Nem úgy értettem. Azt akarom tudni, hogy mivel foglalkozott?

— Magánénekesnő voltam.

— Hol a lakása?

— A lakásom?! . . .

— Igen.

— Ugyan cicám ne bolondozz! — mondta a szép vádlott nő egy fülemile dallamosságával és olyan mosolygó arccal tekintett a bíróra, hogy az a tárgyalást azonnal elhalasztotta — örök időkre.

Bokor Gizellának: a nemzet csalogányának ez volt a „hattyudala“ és talán falrengető tapsokat is aratott érte.

Talán aratott.

nak a jogosult föltevésünknek adunk kifejezést, hogy hazafias törekvésekben, hasznos, áldásos működésükben csakis a közérdeke, a nép java fogja vezetni. Az akadályok, melyek a megyei adminisztráció egyes tényezői közt szükséges békés együttműködést gyakran megzavarták, immár elgördültek, s így misem áll utjában annak, hogy tisztviselőink a reájuk bízott felelősségteljes feladatot minden befolyástól menten, bátran és függetlenül teljesítsék.

Most pedig átadjuk a szót a tisztújító közgyűlés lefolyásának megírására megbízott

külön tudósítónknak,

aki a fontos eseményről eme érdekes jelentésében számol be:

Zombor, 907. dec. 17-én.

Bács-Bodrogvármegye törvényhatósági bizottsága ma, folyó hó 17-én tartotta meg apatini Fernbach Károly főispán elnökleite alatt tisztújító közgyűlését.

A bizottsági tagok ritkán tapasztalható nagy számban (466) voltak jelen. Főispán a közgyűlést pontban 9 órakor megnyitván, a jegyzőkönyv vezetésével Michailovits Kornél vm. főjegyzőt, a tiszti ügyészi teendőket elvégzésével pedig dr. Mikosevics Kaunt vm. tiszti főügyészt bízta meg, miután a legtöbb adót fizető bizottsági tagok névjegyzéke összeállított s az újonnan megválasztott bizottsági tagok túlnyomó részben igazoltattak, a törvényhatósági bizottságot újra megalakultnak jelenti ki. Üdvözlö a nagy számban megjelent bizottsági tagokat s különösen felhívja figyelmüket a mai tárgysorozat fontosságára. Ma van hivatva — ugymond — a that. bizottság tisztikarát megválasztani s így a vármegye közönségének jóléte, előremenetele, jövője és békéje jó részben a kezükbe van letéve. Fontolják meg jól, kire adják szavazatukat. Minthogy pedig a tisztújítást a kandidáló bizottság javaslata alapján kell megejteni, felkéri a thatóságot, válasszon 3 tagot e bizottságba. A maga részéről a törvényadta jogánál fogva kinevezi:

Dr. Lovász Márton,
Falcione Lajos és
Kovács Huszka Ferenc bizottsági tagokat.

Az alispán előterjesztésére a thatósági bizottság a kandidáló bizottságba bevélasztotta:

dr. Molnár Károly,
gróf Széchenyi Emil és
báró Vojnits István biz. tagokat.

Ezek után a vármegye alispánja a tisztikar nevében is visszaadja a mandátumot a thatóságnak s kéri, hogy akiket a thatóság érdemesnek talál, válasszák meg újra.

Az alispán eme enunciaciója után elnöklő főispán hangsúlyozni kívánja, hogy bár rövid ideje van a főispáni székből, mégis meggyőződött, hogy a vármegyei tisztikar teljesen hivatás magasztán áll, mindenben megfelelt kötelezettségének s ép ezért az egész tisztikart a thatósági bizottság jóindulatába ajánlja; a kandidáló bizottságot pedig felkéri a jelölés eszközzésére, mely időre a közgyűlést felfüggeszti.

A kijelölt választmány elvégezvén feladatát, eme eredményt jelenti be:

Az alispáni állásra egyhangulag Vojnits István lett megválasztva nagy lelkesedéssel. Ellenjelöltje volt Tukacs Fábán szolgabíró, ki második helyen lett kandidálva. (Tukacs egyébként az összes állásokat megpályázta s mégis az eddig viselt szolgabírói állásából is kibukott.)

A megejtett választás után elnöklő főispán indítványára ősi szokáshoz híven egy 10 tagú küldöttség ment az alispánért ifj. Tóth József vezetésével. Az alispán óriási lelkesedés és éljenek között a következő beszédet mondotta:

Vojnits István: Az értem fáradt díszes küldöttség értesített arról, hogy a tek. that. bizottság anyavármegyém első tisztviselői állásába újból egyhangulag megválasztani kegyeskedett

Alig múlt másfél éve annak, hogy a tek. that. bizottság bizalma első ízben nyilvánult meg irányomban, amely rövid idő alatt arra sem volt alkalmam, hogy bizalmukat kiérdemeljem, s ime ma újból azon kitüntetés ért, hogy egyhangulag ültetnek az alispáni székbe, mely ekként megnyilatkozott bizalmat most is csak előlegeztek nek, kell tekintenem, amely kétszeres kötelességemmé teszi, hogy a tek. that. bizottságnak hálás köszönetemet nyilvánítsam, amit ezennel ünnepélyesen meg-

is teszek. Azt hiszem, a tek. that. bizottság felment engemet attól, hogy újból elősoroljam azon programot, melylyel anyavármegyém javára működni óhajtok, nem változtak azok s első megválasztásom óta oly rövid idő mult el, hogy azoknak csak kis részben tehettem eleget, biztosítom azonban, a tek. that. bizottságot, hogy azokat megvalósítani erős és elengedhetlen kötelességemnek ismerem, meg lévén győződve arról, hogy a tek. that. bizottság bölcsessége egy munkaképes és munkálni akaró tisztikar megválasztásával módot fog nyújtani nekem arra, hogy anyavármegyém javára irányuló törekvésemet megvalósíthassam. (Zajos tetszés.)

Ebben a hitben és meggyőződésben foglalom el az alispáni széket, hálás köszönetet mondva a tek. that. bizottságnak a bizalomért és miután ömeltősága a főispán urnak és a tek. that. bizottságnak jóindulatu támogatása nélkül nem volnék képes állással egybekötött feladatokat sikerrel megoldani, ezen támogatásukat kikérem s magamat jóindulatukba ajánlom. (Éljenzés.)

Ezután megválasztattak egyhangulag:

Főjegyzővé: Michailovits Kornél, (VII. fiz. o.)

Főügyész: dr. Mikosevics Kanuth (VII. fiz. o.)

Árvaszéki elnök: Scultety Ferenc (VII. fiz. o.)

Főszolgabírák: Vojnits Máté Bajára, Tárcazy Dezső Zomborba, Nikolics Izidor Újvidékre, dr. Széchenyi Tamás Zsablyára. Szemző János Titelre, Sztrilich Béla Zentára (Buday Pál, aki eddig Zentán volt, Kulára került), Szemző Károly Hodságra, Buday Pál Kulára, Horváth Dezső Bácsalmásra, Hipp Dezső Palánkára, Vujevich Lajos Apatinba, Császár Péter Topolyára, dr. Szabovlyevits Dusán járás nélkülinek Zomborba.

Árvaszéki ülnökök lettek: dr. Frank Mihály, Baky Elek, Bugó Géza, Zsigmond Dénes, Ribiczay Béla, Kutasy József, Kondy Géza, dr. Gergurov Márk, Blumenthal Károly, dr. Késmárky József.

I. aljegyző: Láncker Antal (VIII. fiz. oszt.)

II. aljegyző: Landerer Pál (VIII. fiz. oszt.)

III. aljegyző: Tripolszky Gyula (IX. fiz. o.)

IV. aljegyző: Kleiner Lajos (IX. fiz. oszt.)

V. aljegyző: Scherer Rezső (IX. fiz. oszt.)

VI. aljegyző: Zsigmond János (X. fiz. oszt.)

Nemzetközi népelet New-Yorkban.

Amerikai utirajz.

— A „Bácsmegeye“ eredeti tárcája. —

Irta: Vértesi Károly.

Poros, elhanyagolt mellékcákon, utban álló faladák áruhalmoz között, New-York egyik sötét városrészében, a Bowery-utra kerülök, ahol lüktet a tömegforgalom és családi élet van az utcán. Felhasználom az alkalmat, hogy azon az élénkséget lássam, a zsvajt, nyers hangot hallgassam, utcahosszant a sajátosságokat megfigyeljem. Amerika szívó erejét élő képekben lássam.

Reklám, mindenütt reklám, ha kigurított hordóra, legrovidebb időre is van ráragasztva. Vontatott kocnikon vászonra festve akármennyi

Négy smpáru felső villamos vasuttal, hosszú, széles út, de a Bowery, ezernyi reklámja dacára sem, kereskedelmi pont, inkább szédélés tlekkal, egyébbel, de nagyon forgalmas, ha nem is annyira mint a Broadway.

Mozgó konyhák, csapszék mellett csapszék, pedig New-York államban 1200 dollárt kell fizetni a szesz italok kiadásának a jogáért. Ez az adóem államonként változik. New Jerseyben csak 500 dollár. Ez is sok, azért a kisebb vendéglőkben nincs szesz ital kimérése, csak kávé, tea. Részeg ember van mégis sok, nők is hódolnak Bachusnak, az urinők is szeretik magukat mámorba ringatni. Szóval, itt is pusztít a világméreg, alkohol.

Sok dohánytözsde van a vendéglőkben elhelyezve. Nincs dohány egyedűrség, mindenki termelhet, gyárthat, eladhat, tetszés szerinti árt szabhat, de a csomagolt dohány és szivar fétét előbb lebélyegzés végett be kell mutatni, amely alkalommal fizetnek az államnak. A friss és erős szivart szeretik. Bagóznak is erősen, köpködnek szivesen, azért a járdára, vagy a társas kocnikban köpni, szigoruan, nagy bírság mellett tiltva van. Aki nem fizethet, bezárják. Kétféle a bagó készítményük, fűgével kevert párolt dohány, négyszegletes darabokra összepréselve, továbbá gummi és

fodomentával vegyítve. Utóbbi a nők és gyermekek ráják. Van is fekete és rossz fog, itt van a legjobb fogorvos az egész világon, sok aranyfogat csinálnak.

Az ajtó nyitva, orrfacsaró szag árad ki, a függönyzetlen ablakokon az evőeszközök csörömpölése kihallatszik, osztriga kereskedés, evés mindenütt. Dult arcu, suhancá cseperedett mároholnapra tengődő, kispénzü emberek, homályos alakok, munkás külsejű emberek ülnek körül az X lábu asztalokat, badoglapjára könyökölnek, habzsolnak, ki-be járnak, somordálnak éhesen és jóllakva. Lótnak-futnak, tovább állnak, percnként változik a helyzet képe. Egymás megütlegelése, öblös tréfa nem ri ki. Szellemtelenkednek. Durva könyökkel lökdösi őket a szertelen élet, mely az ő szemükben kevésbé becses Olajhordók, lisztes ládák, deszkalócák, gyapotsomagok, zsákok, értéketlen lim-lom között vergődők helyről-helyre, kétkerekű talyigák az utban, járdán, rendtelenségben. Munka és pongó munkaerő vegyesen van a Bowery-n. A zavaros vértü amerikaiak között európai csöcselék is szép számmal van. Kofálkodnak, alkalomadtán rátenyerelnek a prédára. Jellem, becsület, eldobálva.

Nagy hőségben, láttam itt, más városrészekben, nyilvános parkokban, hogy a szegénységnek jégbe hűtött vizet ingyen szolgálnak ki, sőt csekély egy centért pasteurizéssel egy jókora pohár tejet is. Télen, mikor sikong a természet, hóvihar kavargó, forraltat.

A Bowery helyén csendesebb volt az élet, mikor a becsületes hollandok Bauerei-ai (innét a Bowery szó) voltak itt. Szántottak, vetettek, arattak, gyümölcsfákat ültettek, ültek alattuk a hűsben. Időközönként nagyon megváltozik a föld színe, a hol sűrűn laknak az emberek.

Az uton megennyi bódé, látványos mutatónyokkal. Szőnyegajtók. A népleleknek jelenségét látom. Mulatságos eset fűződik egy viaszfigurás kabinhoz, mely e napokban történt. Hallottam, elmondom. Roosevelt viasz alakja is látható volt a többi között, de az állam atyjának az öltözetét nagyon szánalmasnak nézett ki, rongyos volt, nevettek ezért az emberek. A tulajdonos, megértvén a hahota okát, csakhamar rájött arra, hogy egy

alkalmazottja cserélte el a maga szegénységének vackát a viaszból való Rooseveltt szép öltözetével. A kabinet tulajdonosa, haragos fölgerjedésében, megütötte a szolgáját. Mellékes, hogy a bíróság elé került a dolog.

A mellékcáca jobb lakó-házakról, gyakori a lépcsősor az utcáról. Egynél több is van, 6—10 lépcső vezet fel. Napközben üres idejükben, este közönségesen, szeretnek itt összejönni trécselni, látogatást fogadni. A Bowery-n is így van.

A többnyire lapos tetejű, vörös téglából épült házak, vagy egyes családok nyaraló szerű házai, rendes bérházak, vagy bérkaszányák. mert vannak szegénység által zsufolt bérházak is. A házber minden hó első napján fizetendő. Szuty és rongy ahová nézünk, emberi nyomorúság. Ez az ellenkép ahhoz a másik fényeshez, mely a gazdagok palotájában van. Fény szüli az árnyat. Mindent megnézek, a legelemibb életet, az éremnek a másik oldalát is, hogy mindent a maga valóságában lássak. Bezzeg, ha ragályos kór tör ki, tombol és dühöng a szegénység fészkében, vackából, megmozdulnak a társadalmi erők, megpuhulnak a fásult szívek és az emberbaráti cselekedetekben hamar készen van a jótékony célú hangverseny, más mulatság, habár legtöbbször csak a rendezők javára. Adakoznak ilyenkor a nagyjövendelmű gazdagok, a kisjövendelmű embereknek, a pauperismus réseibe szívárog, küldik az orvost, — kinek a látogatásáért New-Yorkban átlag két dollárt fizetnek — gyógyszer, meleg ételt, ruházatot, vizik, terelik őket a zöldre, szabadba Long Islandba, máshová, hasznos társulatok, jótékony egyesületek működnek közre, hogy a baj el ne harapódzék. „... segít az ember emberen, csakhogy önön javára rendesen.“ „Greguss Á.“ Ez a felebaráti szeretet, magán jótékonyosság műve, nem fakad a kereszténység eszméjéből, hanem abból a tanácsból, segits magadon, akkor az Isten is megsegit. Az intézményeket a közszükség hozza létre. Adnak, a kiket a sors lenyomott. Egyebekben mindig igaz marad Bewer Miksa német író mondása: „A szegények finom hallásuak és érzékeny szívűek; a gazdagok nagyothallók és kemény szívűek, mert a manna vattájával van bedugva a fülük.“

(Folytatása a jövő számban.)

VII. aljegyző: Jablonszky Aladár (X. fiz. oszt.)

I. alügyész: dr. Csernyus Pál (IX. fiz. oszt.)

II. alügyész: dr. Poór Béla (IX. fiz. oszt.)

Szolgabírák lettek: Jeisel Henrik, Ritter Gyula Kováchich Kálmán, Mentényi Sándor, Malonyai Béla, Radich Aladár, Koller Oszkár, Payerle Nándor, (valamennyi IX. fiz. oszt.) Rumbach Lajos, Németh Béla, dr. Fratricsevich István, Kolunchich Viktor, Werner Hugó, Zsigmond Gyula, Schick Ernő, dr. Krutelik Dániel (valamennyi X. fiz. oszt.)

Arvaszéki fogalmazók lettek: dr. Petrovits Milivoj, Gergurov Milati, Kiss Mátyás, Arnold Sándor.

Nyomban a választások után a tisztviselők letették az esküt, melynek mintáját Popovits Sebő olvasta föl.

Ezután a főispán eme beszéddel üdvözölte az új tisztviselőket:

Fernbach Károly: Tekintetes törvényhatósági bizottság!

Tisztelt megyei tisztikar!

Bácsbodrog vármegye közönségének bizalma önök felé fordult. Önöket bízta meg azzal, hogy a megyei ügyeket vezessék. Már most önökön a sor uraim, hogy ezen nagy megtiszteltetésnek eleget tegyenek. A törvényhatósági bizottság joggal el is várja önöktől, hogy most letett esküjök-höz hiven, az igazság és hivatalos kötelesség szem előtt tartásával fogják a megye ügyeit vezetni. Vezessék erőteljesen, hazafias uton. Ne hagyják magukat befolyásoltatni s a hazafiság útjáról letériteni, mert jöhetnek oly idők — mint a közel multban voltak — amikor a tisztviselői karnak hazafias útja nem lesz rózsákkal hintve, hanem tele lesz tövisekkel és áldozatokkal fog követelni tőle. Ha ezen az uton fognak haladni, az egész vármegye közönsége önök mellett fog állani. (Éljenzés) Üdvözölöm önöket úgy az én nevemben, mint a törvényhatóság nevében. (Lelkes éljenzés.)

Dr. Lovászy Márton:

Méltóságos főispán ur!

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

Mindazoknak, akiknek a törvény jogot adott arra, hogy ebben, a vmegye életére nagy jelentőségű alkotmányos aktusba befolyjanak, az volt a céljuk, hogy a lefolyt tisztújítás akkép ejtessék meg, hogy az közmelegnyugvást és közmelegedést keltsen. Ez volt a célja első sorban Öméltóságának, (Éljenzés.) ez volt a célja a kijelölt választmányának, de azt hiszem, ez volt a célja a tek. that. bizottságnak is. Most, mikor a választás lezajlott, azt hiszem nyugodt lélekkel mondhatjuk el, hogy ezt a célt a legteljesebb mértékben elértük. Elértük az által, hogy azok a különböző ellentétek, melyek ilyenkor természetesen felmerülnek, kölcsönös jóakarattal és előzékenységgel által kielégítettek. Elértük ezt a célt főképp az által, hogy sikerült megyénk sorsának intézését olyan tisztikarra bízni, melynek kezében azt megnyugvással látjuk. A köztisztviselőre tek. that. bizottság az újabb idők nehéz, súlyos feladatokat rónak. Súlyosabbakat mint a multban és sokkal súlyosabbakká lesznek és még fokozódni fognak a jövőben mindig. Azt hiszem a tek. that. bizottság bölcs tekintetét nem kerülte ki az, hogy hazánk most egy nagy politikai és társadalmi átalakulásban van. Sok új joggal és törekvéssel kell leszámolni! Ebben a nehéz helyzetben nem elég az, hogy a köztisztviselő csupán a számok burokratikus elintézésére törekedjék, hanem közelebb kell férnie az élethez, fel kell fegyverkeznie az életfegyverével is. Csak így kelt működése megnyugvást és boldogságot. Mi ebben a tudatban választottunk, hogy a tisztikar ennek a fokozott kötelességnek meg fog tudni felelni. Mi forrón üdvözöljük ezt a tisztikart és arra kérjük, hogy munkájuk legjavát, köz-

ismert, tántoríthatatlan hazafiságukat fordítsák teljes buzgalommal, teljes lelkesedéssel vármegyénk és hazánk javára. (Lelkes éljenzés.)

Evetovits János:

Méltóságos főispán ur!

Tekintetes törv. bizottság!

Szintén üdvözölöm az újonnan megválasztott tisztikart elvtársaim, bizottsági tagtársaim és merném mondani a törvényhatósági bizottság nevében is. A népeknek, a nemzeteknek jelleme, lelke visszatükröződik m. t. uraim közmondásaikban, aforizmáikban. Van a klasszikus római nemzetnek egy mondása, melyet a közélet terén saját meggyőződésével élő férfiú kell, hogy zsinórmértékeként maga előtt tekintsen és az legyen a közszereplőnek irányadója: Amicus persone, inimicus causae. Lehetnek köztünk eltérő vélemények a politikai téren, az elvek tekintetében, de mindig tiszteljük a személyt. Én szerencsésnek érzem magamat, hogy Bácsbodrogvármegye th. bizottsága nemcsak multjánál, hanem most e pillanatban megejtett tisztviselő választásánál is szóról-szóra ragaszkodott ahhoz, hogy amicus persone. A köztisztviselőben megbecsülte a munkát, melyre garantiát ad multjuk és a tisztviselő bizalmat merithetnek a jövőre, amikor ilyen tüntetészerűen választotta meg őket a th. bizottság. (Éljenzés.)

Nincs semmi mondani valóm azok után az ékes szavak után, amiket önagsága dr. Lovászy Márton képviselő ur mondott. Valamint eddig is meg volt az Önök véleménye — ezt tisztelték az egyes pártok, a that. bizottság, — azonképen megmaradnak ez után is a véleményük mellett az dolgozni fognak ennek az anyavármegyének boldogulásáért, javáért, tekintet nélkül pártra, fajra, nemzetiségre és felekezetre, egyedül a közös haza érdekében. (Éljenzés és taps.)

Schmausz Endre:

Méltóságos főispán ur!

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

Azok a szép szavak, amelyek elhangzottak, nemcsak lelkesítőleg, hanem megnyugtatólag is hatottak. Mi valamennyien bizonyos tekintetben elégedetlenül mennénk ki ebből a teremből, ha akkor, mikor ily szépen sikerült tisztújítást lehetett látni, mikor ily teljes egyetértés van köztünk teljes odaadással nem rónók le hálánkat az iránt, akinek ezt köszönhetjük »Den Meister will ich lohen.« A megye közönségének érdeme ez? Nem kizárólag, nagy része van benne öméltóságának, főispán urnak, aki a mai tisztújítással is bebizonyította azt, hogy nemcsak a munkást tiszteli, becsüli, amint bevezető szavaiban is mondotta, hanem a választást is nagy tapintattal vezette. A multból mi is merünk következtetni a jövőre és hisszük, hogy öméltósága a tisztikar iránti szeretetében és a megye közönsége iránti jóindulatával mindig ilyen tapintatosan és szerencsésen lesz képes vezetni a jövőben is, mint ma. Adósul nem szabad ma kimenni innen. A főispán urnak ezen ténye által lelkesítve, mély tisztelettel köszönjük meg neki azon fáradságát, melyet a közügyek szolgálatában eddig tanúsított és kívánjuk, hogy mindig ilyen sikerei legyenek a vármegye minden fontos ügyében, mint ma. (Éljenzés.)

Fernbach Károly főispán:

Mikor elfoglaltam székemet, programomba vettem, hogy pártatlanul fogom az ügyeket vezetni. Lehet, hogy talán nem mindenkit elégít ki a mai választás eredménye, de ez nem az én hibám.

Tiszta lelkiismeretemből mondhatom, hogy amit a jog, törvény és igazság előírt, azt tettem. Másként nem tehettem

(Lelkes éljenzés! Taps! Zaj!) Köszönöm a tekintetes that. bizottságnak az irányomban tanúsított jóindulatát és kérem, hogy támogatását a jövőben se vonja meg tőlem. (Éljenzés.)

Ezek után a törvényhatóság megejtette az egyes bizottságok megválasztását. Majd a főispán a tiszteletbeli kinevezéseket közölte. Mindkettőről más helyen számolunk be.

A törvényhatóság felhatalmazta továbbá az alispánt, hogy a fősolgabíráktól kihágási ügyekben az esküt kivehesse.

Végül a főispán megköszönte a törvényhatósági bizottság tagjainak a választások alatt tanúsított komoly és higgadt magatartását, örömeinek ad kifejezést, hogy a thatóság körültekintő tapintata folytán mindazok lettek egy érzéssel egyhangulag megválasztva, kikre nézve előzőleg meggyeztek és a közgyűlést zajos éljenzés között berekesztette.

A Bácsmegeyi komlógyűlés közgyűlése.

— Kiküldött tudósítónktól. —

Petrőc, 1907. dec. 10-én.

Mozgalmas napja volt ma, kedden Petrőc községnek. Már napokkal ezelőt tárgyalták a község különböző köreiben a komlógyűlést, melynek szenzációs lefolyását várták. A községháza, a gyűlés színhelye lobogódiszben pompázott.

A reggeli fél 10 órai vonattal Zombor felől érkeztek meg *Latinovits* Pál ny. főispán, gazd. egyleti elnök, *Fertschy* Ferenc nyug. főtörzsorvos és több szentfűlöpi komlótermelő polgár kíséretében. A vendégeket a pályaudvaron a járás kiváló képzettségű fősolgabírája, dr. *Nikolics* Izidor és *Pinterovics* Jenő községi jegyző, a komlógyűlést buzgó alelnöke s a rendőrfelügyelő várták. A szívélyes kölcsönös üdvözlések után a készen álló fogatokon a négy kilométer távolságra fekvő Petrőc községbe kocsizott a társaság.

A jegyző szeretetreméltó családjánál rövid látogatást téve, a háromemeletes, Kubányi, helybeli derék kereskedő komlószáritójának megtekintésére indultak. Még Német- és Csehországban is megdicsérik nevezett kereskedőnek igazán mintaszerűen épített eme gazdasági intézményét. A száritó nagyobb részét faalkotmány, melyen igen praktikusán, csiga segítségével, a nagy komló-kosarak egy belső korszerű nyíláson a különböző emeletekre vitetnek s ott sűrű vasrostélyos száritókra, melyek forgathatók, tétetnek, kénnel szárittatnak, miáltal szép, zöld színt nyernek, — melyre a komlókereskedők, a kitűnő minőségért nagy súlyt fektetnek — s kiszárittatván, rövid idő alatt, mint kész anyag a kereskedésbe vitetnek. Kubányi nagy szolgálatot tett ezzel a komlótermelésnek Petrőcön. A száritásért 12 kor. fizetendő métermázsánként.

A házigazda lekötözött szívélyességgel kaulazolta a társaságot, s a legapróbb részleteket is megmagyarázta, úgy ő, mint dr. *Gerich*, a komlógyűlést fáradhatlan tevékenységű igazgatója, kiváló szaktudással.

Ezután a raktár legalsó helyiségében, az iroda mellett fényes reggeli várta a vendégeket, melyet fűszerezett a tulajdonosok, *Kubányi* és *Steiner* urak lebilincselő vendégszeretete. *Latinovits* Pál elnök a közhasznú vállalkozás sikerére ültette, éljenzések között, poharát. Ezután a társaság a községházra ment, hol nagyszámu közönség várta.

Latinovits Pál elnök, kit a terembe léptekor éljenzésekkel és zsviókkal fogadták, az elnöki széket elfoglalta.

Dr. *Gerich* igazgató lelkes szavakban üdvözölte *Latinovits* Pált. Örömet fejezve ki, hogy az egylet közgyűlésén mint elnök megjelent. A község bírása tótul szívélyes szavakban üdvözölte az elnököt.

Latinovits Pál a következő beszédet mondotta:

Tisztelt Közgyűlés!

Örömmre szolgál, hogy önök mai közgyűlésükön oly nagy számban jelentek meg. Ezzel bizonyították azt, hogy érdeklődnek a komlótermelés iránt. Erre az élénk érdeklődésre szükség is van; mert az intenzív termelésre nagy gondot kell fordítanunk. Vármegyénkben eddig nem kultivált növények minél nagyobb mérvű termelését elő kell mozdítanunk s ezáltal vármegyénk lakosságának jólétét biztosítanunk kell. Ebben az irányban mindannyian működünk közre.

Sajnálattal értesültem azonban ama indokolatlan bizalmatlanságról s azon megrovandó ármánykodásról, mely egyesek részéről az egyesület igazgatója és titkára, valamint a vezetőség ellen irányul, s melyet csakis rosszakaratu befolyásnak s irigységnek tudhatók be. Akarom hinni, hogy ezen áskálódás a jövőben meg fog szűnni, s hogy ilyen kicsinyeskedő torzsalkodások többé előfordulni nem fognak. Ebben a reményben üdvözlöm a megjelenteket. A gyűlést megnyitom. (Éljenzés).

Ezt a beszédet az elnök kérésére Csaják helybeli tanító kiütően fordította és mondotta el a népnek tótul.

Ezután Gerich igazgató igen szép jelentésben részletesen számolt be az egyesület működéséről. Majd átérve az elnök által fentebb elmondottakra, kifejtette, hogy a helyzet tarthatatlan, őt és társait, önzetlen működésükért, mert a komló-árak alacsonyok, egyéni becsületükben is támadják, s így a tisztségeket semmi szín alatt sem viszik tovább. Ugyanezt tótul elmondotta Csaják tanító.

Latinovits Pál elnök sajnálatát fejezi ki, hogy azért, mert a komló-árak alacsonyok, a vezető séget igaztalanul vádolják. Hiszen — ugymond — ilyenformán az O. M. G. vagy a megyei gazdasági egyesület is vádolható, ha valamely termény ára lejjebb száll. Ez rosszakaratra, tudatlanságra, s nagyfokú korlátoltságra vall, melyet a leghatározottabban kárhoztat. Kéri a tisztikart, hogy az ügyeket továbbra is vigye, s ne vegye figyelembe az efféle kifakadásokat egyes intrikáló unalompolitikusok részéről. (Éljenzés.)

Ugyanezt tótul is tolmácsolták. Dr. Gerich sajnálatát jelenti ki, hogy a sok keserűség után, mely önzetlen munkásságukért osztályrészt jutott, a tisztségeket többé nem tarthatják meg.

Ezután kísérlet tétetett arra, hogy új tisztikar válasszassék; de erre főnnebbi körülmények miatt hajlandó senki se lévén, elnök javaslatba hozta, hogy a komlóegylet olvadjon be a megyei gazdasági együletbe, mint annak szakosztálya, s az irányítás Zomborból történjék. Ezt a javaslatot egyhangulag és lelkesedéssel elfogadták.

Ezután 70 területű, lelkes hangulatban lefolyt bankett volt a helybeli nagyvendéglőben. A banketten dr. Gerich Endre Latinovits Pált, mint a megye közszereplőjében álló vezéralakját, Latinovits Pál a komlótermelés fölvirágzására és a petróciere, Csaják tanító dr. Pertschye, mint minden közjó lelkes harcosára, Pertschy a közügyek fejlődésére s a nép művelődésére, Latinovits dr. Nikolics főbíróra, mint régi barátjára és családjának tisztelőjére üritette poharát. Ezután a vendégek, a társaság lelkes éljenei között távoztak, s a legközelebbi zombori vonattal elutaztak.

Két bács megyei vasut egyesülése.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, 1907. december 14-én.

Bács megyének két leghatalmasabb helyi érdekű vasutja, a Baja—zombor—újvidéki és a Hegyes—feketehegy—palánkai vasut r.-t. tudvalevőleg elhatározta egyesülését.

Az együttes közgyűlés ma volt Latinovits Pál ny. főispán elnöklésével. Az ülésen az elnökön kívül jelen voltak: Sélley Sándor ny. államtitkár, Schmausz Endre ny. főispán, Eigl József apát, Enyedy Béni agrárbank igazgató, Strilich Béla főszoigabíró, Guttwein Lajos jegyző, Ott János, Földiák Vilmos stb.

Latinovits Pál elnök üdvözlöi a megjelenteket, a közgyűlést megnyitja.

Görög Imre titkár olvassa a Baja—zombor—újvidéki és Hegyes—feketehegy—palánkai vasutnak az egyesülést kimondó határozatait s Duna-vidéki Helyiérdekű Vasutak R.-T. céggé való megállapítását. Jelenti továbbá, hogy az üzemszerződés és díjszabások egyesítése iránti intézkedések megtétettek.

Elhatározták a Hegyes—feketehegy—palánkai vasut vagyonának, üzemének és természetének átvételét és a társasági hitelezőknek a kereskedelmi törvény 202. §-a alapján való értesítését.

Végül megalakították az igazgatóságot. Megválasztották: Elnökké Latinovits Pál, alelnökké

Sélley Sándor, igazgatóvá Ott János, titkárrá Görög Imre. Igazgatósági tagokká: Schmausz Endre, Eigl József, Enyedy Béni, Strilich Béla, Guttwein Lajos, Polecsinszky József.

Lányi Mór a hitelviszonyokról.

Lányi Mór, a regőcei kerület orsz. képviselője a Pénzüntézetek Szövetségének vasárnap, Budapestén tartott közgyűlésén nagyszabású beszéd keretében vázolta a magyarországi pénzüntézeteket. A helyzet alapos ismeretére és szaktudásra valló érdekes fejtegetési során a nemzeti bank létesítését sürgette.

Beszédének kiemelkedő része ez:

A kiegyezésnek különösen hitelügy részéről foglalkozva, részletesen kifejtette, hogy mindjárt a kiegyezési tárgyalások megkezdésénél Ausztriának egy hatalmas feyvertársa támadt és ez a nemzetközi pénzüntézet sulyos helyzete volt. Másrészt megnehezítette a magyar kormány álláspontját az a tény, hogy maga Ausztria Magyarország főnitélezője. A világpiacon beállott pénzüntézet zavarokat a tultermelésre és a spekuláció túltengésére lehet visszavezetni. Az aranyért folyik a nagy harc, az aurea sacra fames borzalmi olyan nagy mértékben jelentkeznek. Magyarország a pénzüntézet krízis azzal kezdődött, hogy az osztrák előőrök záloglevelekkel kezdtek hozzánk lovöldözni. A krízis további folyamán azt kellett tapasztalunk, hogy a hazai hitel nincsen ugy szervezve, hogy ilyen koncentrikus támadásnak kellőképpen ellenállhasson. Akadtak nálunk — sajnos — olyan pénzüntézetek, amelyek az osztráknál is osztrákabban viselkedtek. Főoka ennek az, hogy ma, mikor már határozottan lehet magyar tőkéről beszélni, ez a töke siralmas széttagoltságban van. A középponti intézetet már csak azért is erősíteni kellene tömegek csatlakozással, mert egy tőkében erős középponti intézet, amely kellő szervezet mellett becsülettel szolgálna a vidéki intézetek hitelszükségleteit és egyébb igényeit, a speciális magyar érdekeknek leghatalmasabb védőbástyája lehetne. Ma hiába vádolják a kormányt azzal, hogy betéteit majdnem kizárólag fővárosi intézeteknél helyezi el. A kormány nem tehet egyebet, mert nincs meg az az organuma, amelynek útján kellő garanciák mellett elláthatna a vidéki intézeteket és ma joggal hivatkozhatik arra, hogy nem lehet közérdek az, hogy a hitelt igénybevevők 4—5 százalék közvetítési díjat legyenek kénytelenek a kamatlábon felül fizetni.

Mindezekből a jövőre nézve azt a konzekvenciát vonja le, hogy lehetőleg kerülni kell az osztrák piacokat és a legszűkebb határra kell vonni a visszleszámításokat. A cél az kell hogy legyen, hogy minél teljesebben függetlenítsenek a vidéki pénzüntézetek minden idegen pénzüntéztől. Foglalkozik ezután a kiegyezéssel összefüggő egyéb kérdésekkel, az értékpapírok tőkekamatli járadékadójával és a magyar állampapíroknak osztrák takarékpénztárnál és biztosítási intézeteknél leendő felhasználásával, amely utóbbi a bankszabdalom meghosszabbításától van függővé téve. Áttérve a bankkérdésre, kifejti, hogy a jegybank sulyos időközben minden szűkkeblőség nélkül magasabb szempontok által irányítva szolgálta a magyar hitelérdekeket. A hitelek megállapítása azonban oly szubtilis kérdés, melyről egészen helyesen mondta egy ízben a bank mostani kormányzója, hogy az a „bank házi ügye”. Ha tehát a jegybankot, mint hitelforrást tekintjük, — noha a lényegesebb feladata talán a pénzforgalom szabályozása és ezzel a pénzüntézet védelme és biztosítása — ugy nincs, de nem is lehet garanciánk arra nézve, hogy a közös bank mellett majd más vezetőség nem fog-e másképpen mérlegelni. A közös bank mellett tehát a magyar hitelérdekek éppen ugy nem lehetnek jogilag biztosítva, mint ahogy azok jogi biztosítékait más vonatkozásban, a kiegyezésben sem sikerült megszereznünk. Az, hogy a közös bank kamatlábpolitikája minő lesz, szintén a jövő titka. Nem lehet kétséges előttünk, hogy lokális okok és a külföld eseményei ebben egyformán közrehatnak. Ha a világpiacon normális viszonyok vannak, minden jegybank jól funkcionál, de láthatjuk, hogy hitelügyi zavarok nemcsak a krízis helyén, de mindenütt a leggazdagabb államokban is minő kamatlábakat hoznak felszínre. E téren az elméletek sok kudarcot értek napjainkban. Hogy a magyar jegybank miként tudna pénzüntézet szabályozó és értékvédő feladatának megfelelni, az legelső sorban — és itt ismét a legújabb tapasztalatok a mértékadó — a szervezetétől és kormányzásától függ. Pénzüntézetekben nem ismerek szektárius fel fogást és tisztelettel adózom azoknak is, akik más következtetésekre jutnak. Nézetem szerint azonban az önálló jegybank felállításának elháríthatatlan akadályja nincs, még az a formula sem az, melyet

már Shakespeare-nál is jobban kommentáltak. Hivatásunk átérzése arra ösztönöz bennünket, hogy részt kérve a nemzet munkájából, odaadással és tettekkel szolgáljuk nemzetünk jövőjének nagy céljait. Ez a közös munka lesz egyuttal a mi szolidaritásunk uttörője, mert ez a munka mindannyiunkat egyesít a kazafias hűség és kötelességérzet átöröheteretlen fallankszába.

A Bács megyei Gazdasági Egylet igazgatósági ülése.

— Saját tudósítónktól. —

Zombor, 907. dec. 16-án.

A Bácsbodrog Vármegyei Gazdasági Egyület saját székházában f. hó 16-án igazgató választmányi ülést tartott. Jelenvoltak: Latinovits Pál, dr. Falcione Nándor, Rockenstein Nándor, Hauke Imre, Rosenberg Jakab, Szláv Elemér, Galambos Sándor, Pavkovits György, Kiss Gyula, Falcione Lajos, dr. Kongovits Dávid, Fernbach Bálint, dr. Birwalszky György, dr. Poór Béla, Lebach Antal, Rác György, Fernbach János, dr. Zákó István, Várossy Károly, Günther Ferenc és Inhoff József.

Latinovits Pál elnök örömeinek ad kifejezést, hogy az igazgatóság tagjai ily nagy számban jelentek meg; üdvözlöi őket s az ülést megnyitja.

A tagok szaporodásáról szóló jelentést örömmel vették tudomásul. Felvételét 1 alapító, 5 tizkoronás, 112 négykoronás és 88 gazdaköri tag.

A tárgysorozat kiemelkedő pontját Latinovits Géza ügyvezető elnöknek végleges lemondása képezte.

Galambos Sándor hosszabb beszédben, élénk színekkel vázolta Latinovits Gézának a gazdasági egylet felvirágoztatása körül szerzett nagy érdemeit. Javaslataira elhatározták a távozó elnök arc képeinek beszerzését és a nagyteremben való kifüggesztését.

Tiszteletbeli tagokká Latinovits Géza és Pirkner János min. tanácsos állattenyésztési főfelügyelő választottak meg.

Ezután Günther Ferenc igazgató beható és a gazdasági egylet működésének minden vonalára kiterjedő jelentésében ezeket mondja:

Egyleti működésünket új irányokba is kiterjesztettük, szervezetünket szélesebb alapokra fektettük; lépéseket tettünk a mély művelés általánosítására érdekében, egyrészt a Ganz-féle Fowler rendszerű kettős garnitúra behozatala által, másrészt kezdemenyeyezük a bajai Köszegi-féle találmány finanszírozását.

Háziipar szervezetek, amelyek száma már 22-re szaporodott, a szegény munkás népek adnak biztos téli foglalkozást.

Mezőhegyesről buzavetőmagot közvetítettünk s most tesszük meg a szükséges lépéseket, hogy a kendertermelés óriás térfoglalásához szükséges eredeti olasz és orosz kendervetőmagról gondoskodjunk.

Készülőztük, hogy kísérletezés céljaira gazdáink ingyen műtrágyához és olcsó műszaphoz jussanak. Nemes fajbaromfiakat, 50 emdeni luát és 70 mexikói fehér pulykát juttattunk tagjainknak.

Gyümölcsfákat fogunk jutányos árak mellett szétosztani. Mesterséges kenderázatok létesítését szorgalmazzuk. Paraszt mintagazdaságok alakítását sürgetjük és kérelmezzük.

Tejszövetkezeink működését állandóan ellenőrizzük, s oda törekkszünk, hogy ezen szervezeteket az értékesítés terén önállósítsuk.

A munkásviszonyok jobbra fordultával a cukorrépa termelés meghonosításán fáradozunk.

Még a tél foyamán, ahol a talaj kedvező, gazdaköröket alakítunk, népies gazdasági előadásokat, gazdasági gyűléseket tartunk. Két községünkben, Kossuthfalván és Ó- és Ujszivácson teljes versenyt rendezünk.

Tudomásul vették a földművelési- és kereskedelemügyi miniszterek leiratai a hadsereg szállítás, ragadós száj- és körömfájás, benzínárak, háziipar, arankai írtás, mezőrendőrségről, a gazdasági munkaszázak ügyében.

A futtahi gazdakörnek káposzta értékesítés céljaira 2000 koronát adományozott a földművelésiügyi miniszter. A megyei háziipari szervezetek céljaira az egyesület 30.000 korona állami támogatásban részesült. Téli előadásokra a kormány 2000 koronát utalványozott. Kukoricaszár, széna, korpa stb. takarmány-félékre szállítási kedvezmény adatott.

Tudomásul vették az Omge és társegyséletek átiratai.

Előterjesztés tétetett a londoni kiállítás ügyében.

Bajsa és Pincéd községek vásáregedélyezése iránti kérvényét pártolja az igazg. választm.

A járási mezőgazdasági bizottságba az igazg. választmány a következőket küldötte ki:

Apatini járás: Falcione Lajos, Sauerbon Károly, Gráber Ferenc, Szilágy Elemér.

Bajai járás: Till Imre, Rosenberg Jakab. **Balmási járás:** Rosenberg Emil, Linzer Rezső, Madrinyi Géza, Petrakanits Dániel.

Kulai járás: Rácz György, Gayer Péter, Frick Pál.

Topolyai járás: Kiss Lajos, dr. Farneck Dezső.

Hódsági: Haag Antal, ifj. Rausch Ede, Korény Béla, Szendy István.

Obecsei járás: Gombos Dezső, Galambos Sándor.

Palánkai járás: Marton István, br. Buttler Sándor, Gauder Ádám, dr. Dungszy Gedeon.

Titeli járás: Gaál Rezső, Knetély Gyula.

Ujvidéki járás: Szemző Gyula, Schmidt Henrik.

Zentai járás: Franke Bódog, Tóth József.

Zombori járás: Szemző Gyula, dr. Falcione Árpád, legifjabb Szemző István, Halm Ervin.

Zsabyai járás: Matkovits Béla, Horváth Ferenc.

Az egyesület a cukorrépatermelés meghonosítása céljából az észéki cukorgyárral karöltve működik.

Fűzfatermelés céljából a kormánytól egy holt dunaágot kér.

A talajmivelés céljaira a Ganz-gyár részéről egy szántó garnitúrát hozatott le az egyesület.

Körtésen gazdakört alakított, gazdaköreiben előadásokat tart stb. stb.

A tárgysorozatnak több pontja igen élénk vitát provokált.

Elnök megköszönvén a tagoknak az ügyek iránt való érdeklődésüket, az ülést berekeszti.

Ág. ev. templomszentelés Baján.

— Saját tudósítónktól. —

Baja, 1907. dec. 16-án.

A bajai ág. evang. templomot ma szentelték föl, nagyszabású, lélekemelő ünnepély keretében.

A templom hajóját nagy és díszes közönség foglalta el. Ott a főispán, polgármester, a járásbírák, a városi tanács, a gymnasium tanári kara, a hatóságok, testületek és egyetek, valamint a többi hitközségek küldöttjei.

Az egyházi ének után Wagner G. Adolf ujjverbázi ev. lelkész, a püspök megbízottja magasröptű, eszmegazdag, poetikus színezetű beszéd keretében szentelte föl a templomot.

Lombos Alfréd zombori lelkész a templom létrejöttének történetét vázolta, majd rövid hitszónoklatot mondott.

Fridrich Zsigmond helybeli lelkész megható fohászt mondott.

Az istentisztelet után a templomban ünnepi gyűlés volt, melyen Halm Sándor egyházi felügyelőnek és Fridrich lelkésznek az egyházközség körül szerzett érdemeit jegyzőkönyvben örökítették meg.

Délben a Nemzeti szállóban bankét volt, melyen szebbnél-szebb felköszöntők hangzottak el. Wagner lelkész nagy tetszéssel fogadott toasztban a királyt, Halm felügyelőt és a hölgyeket éltette.

Fridrich a vidéki lelkészekre, Jóos István az idegen felekezetre, Lombos lelkész a helyi egyházközség tagjait éltette.

A társaság sokáig, a legjobb hangulatban volt együtt.

Gazdák értekezlete a Kőszeghy-féle talajmivelőgéppel.

— Saját tudósítónktól. —

Zombor, 1907. dec. 18.

A Bács megyei Gazdasági Egylet ma népes értekezletet tartott a Kőszeghy-féle talajmivelőgéppel.

Az értekezleten jelen voltak: Latinovits Pál elnök, gróf Széchenyi Emil, Piukovich József, dr. Molnár Károly, dr. Zákó István, dr. Schneider Károly, Oszvár Péter Csanávé, Márkly István Kapoly (Somogy m.), Weber József Gábor, Aczél Szabó János Kecskemét, Héjas Ferenc Kecskemét, Héjas Pál Kecskemét, Héjas József Kecskemét,

Koncz József Kecskemét, Jung Mihály Gábor, Findeis Antal Gábor, Wolff Jakab Gábor, Dukkay Mátás János Magyararkanizsa, ifju Brandt Antal Gábor, Schön János Gábor, Pfeifer János Bajmok, Kőszegi Károly Baja, Révész Vilmos Kecskemét, Zathoreczky Károly Temesvár, Siklaki Iván Balasagymart, Vajda Ödön Budapest, Diener János Zombor, Kiss Lajos Topolya, Tárczay Dezső Zombor, Falcione Lajos Zombor, Tomcsányi Aladár Zombor, dr. Birvally György Zombor, Lelbach Károly Nagyatád, Vuits János Bracza Zombor, Speiser József Apatin, Szalay Zsiga, Gyulai Gaál Ferenc, Kilbinger József, dr. Alföldy Lajos Baja, Anderko Zoltán Baja, Mandits István Katymár, Somogyi Emil Baja, Ézsi Mózes Szeremle, Ézsi János Szeremle, Kilbinger Ferenc, Schneider Gyula, Melcher Jakab, Gauder Ádám Szépliget, Günther Ferenc igazgató, Imhoff József titkár, Parcsetich Mihály, Schweizer József, Perndl Adorján, Anisich Mihály, Mayer Márton.

Latinovits Pál: Mélyen tisztelt értekezlet! Üdvözlöm az igen tisztelt értekezletet, üdvözlöm az egybegyűlt gazdákat és különösen azokat, kik távoli megyékből jöttek el hozzánk, megtisztelő reánk nézve az a körülmény, hogy a gazdasági egyesület hívására megjelenni szívesek voltak.

A mi magát a gépet illeti, nem akarok előleges bírálatba bocsátkozni, mert természetes mindenki maga akarja látni a gép miként működik, hogy véleményt alkothasson magának. A gazdasági egyesület minden lehető lépést megtett a gép elhozatala érdekében, de hogy fáradozása eredményre nem vezetett, utalok a megyénkben ismeretes vagyon hiányra, telefon kérelmünkre a szegedi üzletvezetőség azt válaszolta, hogy lehetetlen a vaggont előállítani. A gazdasági egyesület kénytelen ennélfogva az igen tisztelt urakat arra kérni, hogy méltóztassanak gróf Széchenyi Emil ur előadását meghallgatni és a modellt megnézni s kérjük a feltaláló urat, nyújtson módot arra nézve, hogy a holnapi nap folyamán gazdasági egyesületünk tagjai s az itt jelenlevő gazdák ott a helyszínén Baján láthatnának meg egy gépet munkában, természetesen ettől tennék függővé az urak nézeteiket. Előre is kérem az urakat, méltóztassanak teljes jóindulattal tanúsítani a gép működésével szemben s annak egyes szerkezeti hiányosságával szemben, én a magam részéről s többen vagyunk abban a nézetben. Mert köz tudomású dolog, vannak találmányok, mint például a vasut sem volt oly tökéletes első formájában, mint most, ennek a gépnek pedig van jövője.

Azt hiszem igen tisztelt tagjaink is egyet értenek velem abban. Üdvözljük a feltaláló urat és kérjük, ne csüggedjen, ne hagyja magát visszariasztani, ha esetleg találmányát kifogásolják s talán tulszigoruan bírálják meg.

Én részemről örömmel üdvözlöm a feltaláló urat, üdvözlöm ezért a szép és hasznos találmányért, amely a mai szomorú, szociálisan szomorú viszonyok között, ami nem szorul a gazdák előtt bővebb fejtegetésre, igen nagy szolgálatot fog teljesíteni és a gazdák helyzetét könnyebbé teszi. Ezek előrebocsátása után üdvözlöm ismétlen az urakat és az igen tisztelt értekezletet és felkérem gróf Széchenyi Emil urat és a feltalálót, hogy méltóztassanak előterjesztésüket megtenni.

Gróf Széchenyi Emil: Mielőtt a részletekbe bocsátkoznék engedje meg az igen tisztelt értekezlet, hogy első sorban is a gazdaközönségnek és a gazdasági egyesületnek őszinte köszönetet mondjak magam csekélységem és az összes urak nevében is, hogy engem tisztettek megbízni ezen előadás megtartásával. Üdvözlöm a méltóságos elnök urat és köszönöm ezen alkalom megadását.

A gép történetéről röviden felemlitem, hogy 9 éves munka termését látjuk magunk előtt. A gép természetesen nagy munkának és nagy gondoskodásnak megfelelően teljesen precisen lett készültél, a mi természetesen nem zárja ki azt, hogy hibái ne lennének, én ki a gépet működésben láttam, meg lehetnek győződve, ha azt állítom, hogy jó ez a gépnek alapját képező első modell, amelyből a további javítások folytán olyan gépet fogunk a gazdaközönségnek birtokába bocsátani, a mely a gazdasági üzemnek gyökere átalakulását fogja eredményezni.

Én csak egyre akarom az urak figyelmét felhívni, manapság amikor a socialismus célzatos ádáz támadásaival kell a harcot vívni, a mi nem egyéb mint örületes licitáció olyan irányban, hogy a gazdaságból még többet csikarjanak ki fejős tehénnek nézve nem 1, de 2—3 fejős tehénnek.

Én úgy találom itt az ideje a mi a gazdaközönségnek eminens érdeke a felülkerekedésnek, ezt szolgálni hivatása ezen gépnek. S ha egy-két gépet beállítok, béreseimnek $\frac{1}{3}$ részét elbocsátom.

Ez indított engem arra, hogy a midőn a feltaláló Kőszegi ur hozzám fordult, hogy állnék a mozgalom élére, nem haboztam s a mit lehetett a mozgalom érdekében meg is tettem. (Éljenzés.) Én láttam a gépet működésben és többen voltak velünk, akik némi kifogásokat tettek a gép mű-

ködése ellen. Előre kell bocsátanom, hogy akkor, a mikor mi láttuk a gépet működésben, 30 méteres eső volt s hogy ez a gép munkáját befolyásolja természetes akkor, amidőn oly géppel állottunk szemben, amely egy 30 lóerejű motorra volt konstruálva nem végezhetne, nem tudom milyen okoknál fogva, de tényleg a 30 lóerejű motort nem tudta alkalmazni, valószínűleg pénzügyi dolgok következtében, a gépen tényleg 18 lóerejű motor dolgozott; itt nem kell bővebb fejtegetésekbe bocsátkozni, az urak láthatják, mikor a legnagyobb munkateljesítményt kell a géptől követelni, mennyire befolyásolja a motor és a sáros talaj.

Amint méltóztatnak ezt a gépet látni (a modellt mutatva) és a gépet Baján látni ezen szerkezet egészen más, mint az ottani. A szerkezeti változásokra nézve a szerkezetet úgy fogja megmódosítani, hogy egyes géprészek eltolásával és a kapu korong golyós csapágygal való ellátása után egész másként fog a gép működni és dolgozni.

Mikor én a gépet láttam, akkor én az első percben arra az elhatározásra jutottam, hogy én a gazdasági egyesületet fogom felhívni arra, hogy ennek a korszakalkotó találmánynak a szükséges anyagi erőt rendelkezésére lehessen bocsátani. (Éljenzés.)

Nagyon természetes, ha az ember a gépgyártásra részvénytársaságot akar alakítani, nem lehet azt úgy bemutatni, mint ahogyan ez az első gép készült. Ha az első gépen észlelt hiányokat kiküszöbölve és megjavítva, a gép tökéletes használhatóságáról meggyőződve leszünk, tervem az lett volna, hogy a gazdasági egyesület Égise alatt oly tőkét bocsássunk a feltaláló részére, amelynek segítségével biztosíthatjuk neki a műhelyt, hol a gépet előállíthassa, juttassunk neki alkalmat, hogy 3 gépet készíthessen, mely el lenne készítve júniusra a tarló hántás idejére és akkor ki lennének osztva a gazdáknak és ezen gazdák jelentése alapján, ha a gép munkateljesítménye a követelményeknek megfelel, akkor lehetne a részvénytársasághoz nyulni és akkor a felállítását biztosítani.

Az én tervemet azonban, a mint a feltaláló urtól hallottam, megelőzte egy igen szerencsés körülmény, amely igen meglepett engem egy részvénytársaság tervezet alakjában, amelyre már 80,000 korona tőke jegyezve volt.

Az én tervem tehát idejét multa, most olyan ténnyel állunk szemben, hogy rögtön meg lehet alakítani a részvénytársaságot, amely ennek a gépnek a gyártását biztosítaná, a hírek, amelyek különösen Baján és Baja vidékén felmerültek, engem teljesen megnyugtattak a vállalkozás sikere felől, annyira, hogy én itt azt a kérdést terjesztem az értekezlet elé, hajlandók-e a tőke biztosítására és a részvények jegyzésére, tudom, hogy kiki tehetősége szerint hozzá fog járulni.

Ha végig nézünk ebben az országban, amelyet büszkén agrár államnak hívunk, sok haszontalan szedett vedett találmányokra talál az ember bőven pénzt s most amidőn par eminente az egész mezőgazdasági üzem átalakítására hivatott, géppel állunk szemben, ami érdemünket annyira ismerjük félre, hogy a tőkét nem iennének képesek összehozni? Ez oly szegénységi bizonyítvány lenne országunkra, amit elhinni nem merek.

Azt hiszem a gazdaközönség eminens érdeke, hogy idővel a gazdák többsége oly eszközhöz juthasson, melynek hasznát ő maga fogja élvezni.

Amint már jeleztem feltaláló, oly tervvel lepett meg, mely már teljesen késznek látszik, talán méltóságos ur lenne szíves felkérni, hogy a részvénygyűjtés, amelyet ő már megindított mily eredményt szült és ugyanakkor lesz szíves a patenseket bemutatni, amely már 22 államban bevezetett.

A Baján létesítendő gyár rayonja Magyarország, Ausztria, Románia és Oroszországra terjedne ki, ez lenne az a rayon, amelyben a Baján építendő gépek lennének elküldve, a többi 17 állam a részvénytársaság birtokát képezné és területükön oly arányban lesz megosztva és oda fordítva, mint azt az alapító ervezet javasolja.

Latinovits Pál: Mélyen tisztelt értekezlet! Engedjék meg, hogy mielőtt még tovább mennék, azt hiszem valamennyiünk nézetével találkozom, ha gróf Széchenyi Emil Öméltósága, mint a nagy Széchenyi méltó utódjának (Éljenzés!) köszönetünket nyilvánítom. A gazdasági egyesület hálára érzi kötelezve magát irányában, mert ha ily nagy tehetőségi és tekintélyű férfiu, a zászló bontó, vállalkozásunk bizton sikerre fog vezetni, s kérjük, kegyeskedjék az ügyet melegen felkarolni.

Ezek után azt a kérdést intézem feltaláló urhoz, ha holnap délelőtt 10 órára a zombori vonat beérkezik, mert mindig késni szokott, hajlandó-e a gépet bemutatni. Felkérem a vidéki egyesületek küldöttjeit és a gazdaközönséget, méltóztassanak a reggel 6 óra 40 perckor Baja felé induló vonattal elindulni. Méltóztassanak a bajai Szűcs-féle gépgyárhoz fordulni. Falcione Lajos ur és Günther Ferenc ur lesznek szívesek kalauzolni mint az egyesület küldöttjei és ott a hely színén

méltóztassanak a gépről meggyőződést szerezni, természetesen mindenkinek jogában áll az észrevételeit megtenni, mert feltaláló ur nem is fogja rossz néven venni, ha valatni a gépen valamit kifogásol.

Most felkérem az igen tisztelt feltaláló urat, szíveskedjék előadását megtartani és az alakítandó részvénytársaságot ismertetni.

Köszeghy Károly: A részvénytársaság tervezetét behatóan ismertetni.

A részvénytársaság vezető elnökeiül gróf Széchényi Emil és Latinovits Pál urakat kérte fel.

Latinovits Pál: Igen tisztelt értekezlet! Itt csak még egy megjegyzésem volna, tekintettel az idő rövidségére ma már 18. december van, úgy látom az egész dolog a sietségre van bázározva, hogy Szűcsessel szükséges volna az érintkezést fenntartani. En időközben Somogyi urat megkértem, szíveskedjék Szűcsessel érintkezésbe lépni lenne-e hajlandó ezen terminust meghosszabbítani.

Akkor a gazdasági egyesület kiküldött urai Falcione Lajos és Günther Ferenc ezt a dolgot elintézhették. Egyben kérem az itt jelenlévő urakat, szíveskedjenek minél nagyobb számban a holt napjai gépbemutatót megjelenni. (Helyeslés.)

— A főispán tiszteletbeli kinevezései.

Fernbach Károly főispán kinevezte:

Tiszteletbeli főjegyzőkké: Lánckor Antal, Léderer Pál, Popovits Sebő, Tripolszky Gyula, Kleiner Lajos, Sztrilich Béla vármegyei tisztviselőket.

Tiszteletbeli aljegyzőkké: Dr. Brestyanszky Károly, dr. Simon Gyula, dr. Veszolovszky József kir. gyakornokokat.

Tiszteletbeli főügyezökké: Latinovits János bajai, Paukovits Andor szabadkai, dr. Molnár Károly Zombori, Rohonyi Gyula újvidéki, Kozma László zombori, dr. Schneider Károly kulai, dr. Radovánovits György újvidéki, Boromissza Tivadar óbecsei, dr. Balogh Ernő zombori, dr. Galambos Pál óbecsei, Wiener Samu bácsalmási, dr. Csernyus Pál zombori, dr. Hirman Ferenc zombori, dr. Kovács Jenő budapesti, dr. Ellinger Jenő zentai, dr. Hajdu Dezső zentai, dr. Hodik János adai, dr. Cziráky Gábor topolyai, dr. Nikolausz Béla bajai, dr. Farnek Dezső topolyai, dr. Lovász Andor zentai, dr. Legrand Ferenc hódcsági, dr. Gräber Lajos apatini, dr. Zsibory József apatini ügyvédeket.

Tiszteletbeli ügyezökké: Vincze Lambert bajai, dr. Kleisner Gusztáv újvidéki, dr. Kniesel Frigyes kulai, dr. Gál Ödön újvidéki, Somogyi Dezső topolyai, dr. Székely Ignác óbecsei, dr. Schwarcz Henrik zsabylai, dr. Lestár Albert topolyai, dr. Kovacsics József bácsalmási, dr. Vermes Jenő palánkai, dr. Abonyi Emil titeli, dr. Frank Károly topolyai, dr. Jusits Elemér hódcsági, dr. Milke Gyula óbecsei, dr. Balog Elemér berlini ügyvédeket.

Tiszteletbeli főszolgabírákká: Jeisel Henrik zombori, dr. Kovachich Kálmán óbecsei, Németh Béla topolyai, Rumbach Lajos hódcsági, Mentényi Sándor bajai, dr. Fratricsevits István újvidéki, dr. Ritter Gyula újvidéki, Payerle Nándor palánkai szolgabírákat.

Tiszteletbeli szolgabírákká: Falcione László zombori, Trenka Kálmán zsabylai, Hoffmann Sebestyén zentai, Milits János újvidéki, Leinwéber György hódcsági, dr. Seberényi Gyula apatini, dr. Bata Lukács topolyai lakosokat.

Tiszteletbeli főorvosokká: dr. Alföldy Lajos bajai, dr. Schossberger Jakab bácsalmási, dr. Hofbauer Miklós hódcsági, dr. Szommer Antal palánkai, dr. Kamenitzky Sándor újvidéki, dr. Milkó Ignác óbecsei, dr. Földes Simon zsabylai, dr. Ormay Kálmán kulai, dr. Thurszky Pál titeli, dr. Hável József zentai, dr. Thim József apatini, dr. Sági Samu zombori, dr. Sárkány János topolyai, dr. Glücksthal Adolf zentai, dr. Hannig György bácsi, dr. Rényi József topolyai, dr. Révay János zentai, dr. Burtik Győző adai, dr. Benedek István martonosi, dr. Orth Mihály pincédi, dr. Spitzer István kerényi, dr. Sántha György szabadkai orvosokat.

Tiszteletbeli járásorvosokká: dr. Holländer Adolf jánoshalmi, dr. Gottlieb Ede csantavéri, dr. Szabó János bácskeresztúri, dr. Strone Frigyes ófutaki, dr. Goldschmidt Dávid bezdáni, dr. Hollender M. Dávid kulai, dr. Madarász Lipót madarasi, dr. Malcsiner Emil madarasi, dr. Rohacsék István katymári, dr. Szauer Károly veprődi, dr. Vermes Dezső regőcei, dr. Liely József hódcsági, dr. Heller Ármán őrszállási, dr. Tessenyi Pál torzsa, dr. Gerich Endre petrőci, dr. Kurz Fülöp ókéri, dr. Déry Henrik kossuthfalvai, dr. Varró János óbecsei, dr. Schmidt Oszkár mélykúti, dr. Alföldy Antal bácsbokodi, dr. Tóth Gyula kátyi, dr. Longauer Lajos apatini, dr. Marberger Sándor apatini, dr. Wachszler Ede pacseri, dr. Ilg Ede palánkai, dr. Popovits Milán óbecsei, Szegő Géza csanopolyai lakosokat.

Tiszteletbeli árvaszéki fogalmazókká: Pavlovits Fedor, Klemm Gyula kir. gyakornokokat.

— A vármegyei tisztikar a főispánnál.

A vármegye új tisztikara, nyomban a választás után, tisztelgett Fernbach Károly főispánnál, aki előt ifj. Vojnits István alispán fejezte ki az új tisztviselők háláját és ragaszkodását. Fernbach Károly válaszában kijelentette, hogy szívesen foglalt állást a megválasztottak mellett, mert eddigi hivatalos érintkezések ideje alatt arról győződött meg, hogy ez a tisztikar föladatának magaslatán áll.

— Egy kis erőpróba.

A vármegyei közgazgatási bizottságot egészítették ki a legutóbbi közgyűlésen. A nyughatatlanok nem tudtak beletörődni abba, hogy a bizottságok megalakítása simán, békésen megy. A kormánypárt ennek a bizottságnak a megalakításánál akarta erejét éreztetni. Csakhogy rosszul járt, mert valamennyi jelöltje elbukott. A régi gárda tagjait választották meg; még pedig Latinovits Jánost, dr. Molnár Károlyt, Szemző Bélát, Szemző Istvánt és Pinkovich Józsefet.

— Óbecse község és jegyzője.

Mihály Sándor óbecsei községi közigazgatási jegyző ez év elején nyugdíjaztatását kérte. A képviselőtestület, hogy nagyobb nyugdíjat juttathasson jegyzőjének, akinek nyugalomba vonulását szintén óhajtott, 600 koronával fölemelte fizetését. Midőn ez a fizetésemelés jogerőre emelkedett, Mihályi gondolt egyet, s nyugdíjazás iránt benyújtott kérvényét visszavonta. A község azonban ezt a nyakatekert eljárást nem helyeselte, s a képviselőtestületi ülésen a nyugdíjaztatás mellett foglalt állást. Minthogy azonban Mihályi ellen fegyelmi vizsgálat van folyamatban, ennek befejezését várja. Értésülésünk szerint minden jel arra vall, hogy Mihályi kénytelen lesz helyét elhagyni.

— A báró Rudich-öztöndij-alapítvány

kezelő bizottság tagjai lettek:

Karácson Gyula
Dr. Molnár Károly
Pilaszanovits József
Szemző István
Piukovits József.

— A vármegyei bírálválasztmányát

igy alakították meg:

Elnök: Fernbach Károly főispán.
Jegyző: Mihailovits Kornél főjegyző.
Tagok: Fernbach József,
Karácson Gyula,
Matkovits Béla,
Szemző István.

— A nyugdíjkezelő választmányba be-

választottak:

Falcione Lajos,
Karácson Gyula,
Szemző Gyula,
Szilágyi Mór.

— A vármegyei központi választmány

tagjaikül ezek választottak meg: Csirszka Konrád, Ertl József, Falcione Lajos, Fernbach József, Karácson Gyula, Király Sándor dr., Kiss Gyula, Kossa Miklós dr., Lebach László dr., Matkovits Béla, Mezey Zsigmond, Mikosevits Kanut, Molnár Károly dr., Neszmírák Ferenc, Nikolics Endre, Párnay Atilla, Pasztrovits Iván dr., Pfeffer János, Potzta Ferenc, Popovits Sebő, Rechner Konrád, Récsesi Ede dr., Rausch Ede, Rakita László, Rocenstein Nándor, Szauerborn Károly, Scultéty Ferenc, Schneider Károly dr., Szilágyi Mór, Szokola Gyula, Szommer József, Tripolszky János dr., Vározy Károly, Vissy Károly, Vojnits József, Zákó István dr., Zátanyi Dezső dr., Zgamma Károly, Scherer Rezső, Büchler Róbert.

HIREK.

Oh, Immaculata!

(1907 dec. 8-án.)

*Oh Immaculata! a lelkem szárnyakat ölt ma
Az ós érekvárosba száll el a lelkem;
S az orgona lágy, bűgő hangja mellett
Glóriás neved dicsőségét zengem.
Mindén időt legtisztább asszonya Te!
Szívem legszebb ajándékát viszem Néked:
A rommá lett kertből egy ép virágszálat:
A örökkényiló a tiszta hűséget.*

Oh immaculata! a bajban mellettem voltál.

Jóságos szemed vigyázott ágyam felett.

Oh! de az a két szem könyektől ázott

S Dolorosa fátyla övezte fejed.

Fölem hajlottál... s én vártam, egyre vártam:

Mikor derül arcod szelid mosolygásba?

Úgy, mint ott láttalak, boldog gyermekkoromban

A zárda kertjében, kicsi kápolnádba.

Oh Immaculata! légy tovább őrizőm,

És üzd el egemről a gyászt, a bánatot.

Reménytelen jövőm sötét éjjelbe

Világítson be sugaras alakod.

Könyörögj értem ott fenn! s esdő szavadra

Ujra zsendül a kert, újra csendül a dal,

A múltnak minden kinja, minden szenvedése

Megváltást nyer egy kőrő sóhajoddal.

Oh Immaculata! a lelkem szárnyakat ölt ma

A zárda útjain ott bolyong a lelkem.

Elmegyek Hozzád, ékes lakodba,

S imázom hosszan, áhítatos csendben.

Aztán — megkönnyülten, mosolyogva odaállok

Fekér lüjzomaid lelkes csapatába

És felhangzik az ének égeszárnyalón:

Szerettek szép szűz Mária! Isten legszebb leánya...

MOLNÁRNÉ RADICH JOLÁN.

A képviselőházból.

A kvótaemelő kormánypárti függetlenségieknek nagy hete volt ez a mostani. Ezen a héten tárgyalták ugyanis a kvóta megállapításáról szóló törvényjavaslatot, melyhez a „lekonyult bajszu“ kurucoknak oly szép, magasztos, fölemelő harci dicsősége s nemes elvhűsége fűződik.

Hétfőn a horvátokon kívül Nagy György, az oroslánlelkű fiatal székely és báró Bánffy Dezső, az ischli klauzulás exminiszterelnök világitották meg a függetlenségi párt erkölcsi bukását és azt az óriási veszteséget, amit a kvóta fölemelése a népre rak. A közel 300 főnyi függetlenségi táborból (mily jellemző eme uraknak lelkiismeretes, komoly munkálkodására) csak 15 képviselő volt jelen. De ezeknek arcáról leritt, hogy a koalícióból kivált két szónok beszédének megdöbbentő hatása alatt szégyentükben a föld alá szerettek volna süllyedni. Kivéven Fernbach Józsefet, akit a nagypolitika, holmi elvi kérdések nem igen izgatnak. O tehát nem nagyon „süllyedt“, hanem igen emelkedett a karzatok felé, mely telve volt szép, elegáns asszonyokkal.

Kedden a 17 bácskai képviselő közül csak Fernbach József, Adamovich István és Lázár Pál volt jelen. A többieknek legnagyobb része a vármegyei tisztújító közgyűlésen volt jelen, hogy kéznél legyen, ha netán a régi emberek elleni trükk alkalmazására kerül a sor. Ezen a napon egyébként Polónyi Géza, a koalíciónak még nemrég vezére, lelke főtámasza mondott hatalmas beszédet. A villám erejével sujtottak le a hitehagyottakra azok a bizonyítékaik, melyek kétségtelenül kimutatták, hogy a mai uralom hazaárulást követett el, midőn a kvóta fölemelését megengedte. Ezért — mondta Polónyi — semmi ellenszolgálatot se kap az ország. Adamovich István, a palánkaiak rokonszenves, jeles eszű követe, aki nem valami rajongó hive a koalíció diszes társaságának, akarattalanul is helyeslőleg bólintott Polónyinak.

Szerdán is csak két bácskai képviselő vigyázott a hazára: Fernbach József és Lázár Pál, akik irigykedve gondoltak a Lovászokra és Ertl Jánosra, kik a délelőtti órákban alighanem Fernbach főispán pezsgőjével és boraival vívott nagy küzdelem fáradalmait pihenik ki. Lázár Pált erre a gondolatra úgy elfogta a düh, hogy Lukacsit, a hírhedt memorandistát aasztrofálván, főnhangon szavalni kezdte Petőfi hazafias költeményét:

„Talpra Lukács, hi a haza,

Itt az idő; most vagy soha.“

Tán tovább is szavalt volna, ha az elnök nem figyelmezteti, hogy a képviselőház nem önképzőkör.

Hajnalban.

Csodásan tiszta s friss ez a hajnal

Piros s lila színfoltok raja reszket,

S mint a király, ki csatát vesztett:

Biborpalástjában a hold tova nyargal.

Vig nótát fuj a néptelen vdros,
S hallszik a dal a sok üres utcában.
A hold is visszanez futtában
S mosolyva torzul arca, az álmos.

És ébred zajosan az alvó Pest.

Vidám korhelycsapat dülöngve járja,
Fclráz álmból mindenkit é lárma.

Kitárulnak nappali menhelyek:
Hívón nyílnak a kávéház-termek.

Nyújtózkodva ásit Pest, a feslett.

V. P.

Szeretet! Humanitás! Béke!

I.

Uton-uffélen találkozunk manapság e három szóval. Hát önkénytelenül is e három kérdés tolu elém: „Van-e tiszta szeretet még e világon?” „Van-e őnzetlen humanitás?” „S van-e béke az emberiség között?”

Ámbár a felületes szemlélő, talán még fel is kiált, van bőven, a kelleténél is több szeretet, van önfeláldozó humanitás s béke? Oh, persze, hogy van! Hisz az egész világ felett leng a béke lobogó. Igen ám, de ezek oly kérdések, melyekre a felelet nem oly egyszerű. Ne azzal a két szemgolyóval nézzél! Hunyd le szempilláidat s nyisd fel lelki szemeidet.

Oh! Ezek már egészen más képek. Hogy nyög a mob s nincs ki kinjait enyhítse, de van annál több, ki a már ugys halálos seb mellé egy másikat vág; hadd pusztuljon minél előbb, aki gyöngö a létharcát tovább küzdeni.

A mob megáll. De csak egy pillanatra. Rá néz az elhullt bajtársra, nincs annyi ideje se, hogy lehajoljon hozzá és egy enyhítő szót sugjon fülébe; fél, hogy reá kerül a sor. Tovább hőmpölyög áradata, miután egy rövid, vészitjósó morgást hallatott. A tömeg gyáva! Nem ismeri retentő hatalmát. És ez a szerencse. Adja Isten, hogy ne is ismerje meg -- soha!

De azért morgása mindig erősebb, hangsabb lesz s azok, akik felette állanak milliókkal zseüökben, szeretik ezt a morgást hallani. Pizkálják a ketcembe zárt orozlánt, mert biztonságban vélik magukat. Nem fének attól, hogy az egyszer felbőszült vak dühében szét hányja ketcének gyenge rácsait.

Vajon lesz-e akkor egy Sulla, ki velük szembeállni mer? S ha lesz is, elég lesz-e most is annyi erő, mint kétezer év előtt?

De erre mi vajmi keveset gondolunk. Ma is szeretjük az izgalmat, szeretjük a vérengző játékokat, ép úgy mint az ó-kor, csak azzal a különbséggel, hogy a kolosseum ma már határnélküli: porondja a nagy világ. De ezért mialatt készületeket teszünk ily játékokra, torkunk szakadtából kiáltjuk:

— Humanitás! Világbéke!

II.

Pihen a mob. Hatalmas fejét izmos karjára hajtja, homlokán a barázdák kisimulnak, izgatott lihegése megszűnik s szemei csodálkozva merednek ki a csendes éjbe. „Miért e nagy csönd?” „Honnan a soká nélkülözött nyugalom?”

A természet fehér ünnepi köntösének ezüst pikkelyei csillogva ragyognak a csillagok fényében; a kósza szellő lábujjain jár, lágy fuvola hangokat hallat, ha a hóval fedett fák között át-surran. Messziről jő, messzire megy, az egyik bolygóról a másikra nyargal, kacagva rázza meg az emberek üstököt, — de ma oly csendes áhítattal úsza körül földgolyónkat; be-benéz a halványan kivilágított ablakokon s csodálva látja a mobot, amint az várakozva bámul maga elé — a szellő megáll — megkondul a harang és felhangzik a csendes éjben egy bájos ének keüves dallama:

Szent karácsony édes éjclén
Órül a föld, derül az ég;
Jézuska jászolnyhelyén
Értünk szerelmi lánggal ég.
Cseng harangcsa cseng:
Csingilingi csing.
Imára int!
Cseng harangcsa cseng.

A mob fülel. Szívébe hat az egyszerű dal. Szája mozog, ismétli a két sort:

... Jézuska jászol enyhelyél
Értünk szerelmi lánggal ég ...

És ilyenkor a mob is gondolkozik. „Értünk?” Hát értem is? Ugy, hát mégis csak van szeretet.

Oly meleg érzés száll szívére, lehajtja fejét s elalszik — álmai oly édesek. Az év egy éjszakáján az ő hajlékában is meg pihen a Szeretet; Ő is nyughat egyszer a Béke angyalának csendes szárnyai alatt, bár csak néhány órára, de néki az is elég.

Mihalovits Aladár.

A „Bácsmege“ legközelebbi száma, minthogy a karácsony szerdára és csütörtökre esik, a jövő pénteken nem jelenhetvén meg, olvasóinkat a mostani kettős számmal kárpótoljuk. Az időközben beérkező hiranagyot a jövő hetet követő pénteki számban adjuk le.

Ebéd a főispánnál. Fernbach Károly főispán a tisztújító közgyűlés alkalmával ebédet adott, melyre a következő bizottsági tagok voltak hivatalosak: Szemző Gyula, Karácsony Gyula kir. tanácsos, dr. Lovász Andor orsz. képvis., dr. Lovász Márton orsz. képvis., Egl József apát, Faragó János, Márton Mátyás plébános, Latinovits Géza, Dungyarszky István, Jauch Ferenc plébános, Nagy Sándor, Szűcs Mihály, Kleiszner Károly, Zákó Milán kir. közigazgató, gróf Széchenyi Emil, Piukovits Imre, Rechner Konrád plébános, Ertl János orsz. képvis., Vidicki György árhimandrita, Boberity Milán plébános, Popovits V. Tódor plébános, Lelbach Antal, Lelbach Péter, Ertl József, Ertl István és Kovács Huszka Ferenc.

A vármegyei főügyész ebédje. Dr. Mikosevits Kamuth, Bács-Bodrogvármegye főügyésze a keddi közgyűlés alkalmával ebédet adott, melyre a következők voltak hivatalosak: Zákó Milán versecz—pancsovai főispán, Rác György, Dungyarszky Gedeon, ifj. Szemző Gyula, Dungyarszky István, dr. Biró Károly, Evetovits István, Eördögh Elemér, dr. Éperjesy Béla, Rockenstein Nándor, Viediczky György, dr. Engelmann Zsigmond, Császár Péter, Hipp Dezső, dr. Brestyánszky Miklós, Gavanszky Gyáden, dr. Galambos Pál és neje, Tománovits Mladen, Pfeiffer István, dr. Schneider Károly, dr. Földes Simon, dr. Poór Béla, Laczkovich Károly, Szalay Frigyes, Szonomár Elek, dr. Balaton Gyula, Szommer József, Dukay Mátyás János, Király Lajos és Huszágh István.

Az alispán és főjegyző lakomája. Ifj. Vojnits István alispán és Michailovits Kornél főjegyző kedden ebédet adtak, melyeken az nyomán megválasztott tisztikar majdnem valamennyi tagja volt jelen. Mindkét helyen reggelig tartott a mulatság.

Házasságok. Vojnits Béla földbirtokos e hó 14-én tartotta esküvőjét Vermes Etta urhölgygel, Vermes Gábor szabadkai lakósnak leányával.

Nemes militicsi Dr. Alföldy Gedeon és neje született Falcione Mária örömmel tudatják Flóra leányuknak berhidai dr. Késmárky Béla ügyvéd-del, berhidai idősbb Késmárky Béla és neje néhai született Kovácsfy Etelka fiával történt eljegyzését.

Dr. Helemen József bajai ügyvéd a napokban vette nőül Heister Etelka kisasszonyt Nemes-nádudvaron.

Lövy Simon budapesti nyomdász eljegyezte Flesch Róza kisasszonyt Apatinból.

Uj ügyészégi megbízott Gébell Dánielt az igazságügyminiszter a palánkai járásbíróság mellett alkalmazott ügyészégi megbízottnak nevezte ki.

Névmagyarosítások. Braun Rudolf, Ferenc és Andor szabadkai lakosok „Biró“-ra, Peheim Ibolya zentai lakos „Sós“-ra magyarosították vezeték nevüket.

A zombori pénzügyigazgatóság köréből. A pénzügyminiszter Randzik Jenő p. ú. díjtalan számgyakornokot az ipolysági pénzügyigazgatósághoz díjas számgyakornokká nevezte ki.

A titeli járásbíróság köréből. Az igazságügyminiszter Eisler Mihály titeli királyi járásbíró-sági jegyzőt a vingai királyi járásbíróshoz al-bíróvá nevezte ki.

A Bácsbodrogvármegyei általános tanítói egyesület szabadkai köre f. évi december hó 23-án d. e. 9 órakor Szabadkán, a központi elemi iskola dísztermében tartja öszi ülését a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. 2. A modern rajzoktatás jelentősége lélektani, nevelés-oktatásügyi és iskola egészségügyi szempontokból, az osztályonkinti feldolgozandó tananyag gyakorlati bemutatásával. Előadja: Ispánovich Mátyás. 3. Értekezés a gazdasági ismétlő-iskola hiányai-

ról. Felolvassa: Kuluncsits János, 4. Sztantits Balázs egyesületi tag bemutatja saját találmányu számológépét. 5. Pénztári jelentés. 6. Indítványok. 7. Kovács Mihály egyesületi elnök lemondásával megürlt elnöki állás betöltése.

Halm Sándor halála. A Felső-Bácska egyik kiváló, meggyeserte közszeretnek és általános becsülésnek örvendő tagja, Halm Sándor madarasi földbirtokos e hó 16-án hirtelen elhunyt. Baján, az ev. templom fölszentelésén töltötte be a reá háramlott vezetőszerpet. Midőn az ünnepségnek vége lett, Halm háza, Madarasra akart utazni. A pályaudvaron azonban rosszul lett, s szívszélhűtés következtében meghalt. Holttestét Madarasra szállították, ahol a lakosság ezreinek igaz, őszinte részvételével temették el. Temetésén a járási, községi hatóságok, egyletek és testületek küldöttségileg képviseltették magukat. Halm elhunytá mindenütt, ahol a derék, puritán jellemű, nemes lelkű, előkelően gondolkodó férfit ismerik. megrendítő hatást tett. A megyei közélet terén kifejett hasznos, áldásos munkássága, bőkezű áldozatkészsége közsímet. Mint jeles gazdaság és belterjes gazdálkodás egyik lelkes üttörője, ő volt az első egyike, akik a bácsmegei szőlők regenerálásához hozzáfogtak. Emlékét az egész Felső-Bácska kegyelettel fogja őrizni.

Az ujvidéki izr. tantestület a napokban könyvtára javára gyermekelőadást rendezett, mely 465 kor. tiszta jövedelmet eredményezett. A sikerült előadást előkép fejezte be, melyet dr. Mayer Oszkár nérnő páratlan ügyességgel rendezett.

Uj orvos Csávolyon. Csávolyon körörvossá dr. Munkácsy Eleket választották meg a lemondott dr. Hegyesy helyébe.

Apatini Uránia. Az apatini Uránia f. hó 23-án felolvasást tart.

Vörhenyjárvány Apatinban. Apatinban különösen a Szentiványi uton ujlag fellépett a vörheny. Az iskolákban — mint levelezőnk írja — a tanítást valószínűleg beszüntetik.

A titeli polgári olvasó-egylet f. hó 11-én tartotta évi rendes közgyűlését, mely alkalommal a rendes tisztújítás is megtörtént. Elnök lett — immár 10-edszer — Szemző János főszolgabíró; alelnök Schlemmer Oszkár révkapitány.

Megjutalmazott róm. kath. tanítók. A kalocsai érsek részéről a folyó tanévben eme bácsmegei tanítók részesültek jutalomban: Zsótér József, Csurog 104 K, Balázs József, Tiszakálmánfalva 100 K, Radók József, Tiszakálmánfalva 100 K, Szabó Dezső, Rém 58 K, Milassin Gyula, Rém 58 K, Pevny József Ószivác 58 K, Csonkáné Szauder Etel, Bmonostor 58 K, Nádas Károly, Vaskut 58 K, Koch Mária, Béreg 58 K. A „Nádasdy tanítók“ alapjából. Hinger Antal, Vepród 60 K, Eifried Agoston, Küllöd 60 K, Werner János, Alsókabol 60 K, Vitorisz-Perky Mária, Kisszapár 60 K, Farád József, Sajkásgyörgy 60 K, Tarcalné Hummel Janka, Csátalja 60 K, Schlachter Péter, Wekerlefalva 60 K, Léh Pál, Ujverbász 60 K.

Az ujvidéki városi javadalmak. Az ujvidéki városi javadalmak ellenőrző bizottsága a napokban a jogügyi és gazdasági bizottságokkal együttes ülésben tárgyalta Köngistadtler testvérek ujvidéki cég ajánlatát. Ugyanis Köngistadtler testvérek a legutóbbi közgyűlés után, mely a városi javadalmaknak házi kezelését mondta ki határozatilag, 310.000 korona bérleti összeget ajánlottak fel a vár. javadalmak bérletéért. Minthogy már két közgyűlési háározat a házi kezelés mellett döntött, említett bizottságok együttes ülése nem bocsátkozott az ajánlat tárgyalásába, hanem annak a legközelebbi rendkívüli közgyűlés elé terjesztését határozta el.

A zentai vashidnál szükséges állásokat a napokban töltötték be. Pénztárnokokká Gere Imrét és Tóth Antalt, ellenőrökké pedig Szegedi Imrét és Lazarov Lyubomirt választották meg.

Az adai tulipánszövetség Szilveszter estélyén tréfás teaestélyt rendez.

Az adai tanítók fizetésügye a következő a tanítókra méltányos elintézést nyerte: A vármegyei közigazgatási bizottság Ada község képviselő-testületének meghagyta, hogy az adai tanítók részére a törvényes lakás és kert illetményt, az évi 1000 korona legkissebb törzsfizetést, valamint az 1907. évi július hó 1-étől járó évi 200—200 korona első és második ötödéves korpótlékat szabályszerű határozattal biztosítsa, az 1907. évi július hó 1-éje óta hátralékban levő kiegészítő illetményeket pedig haladéktalanul szolgáltatassa ki és az ennek megtörténtéről szóló községi jegyzőkönyvet valamint a tanítóknak, a hátralékban volt lakáspénzbeli, kert váltásbéli, törzsfizetésbéli és korpótlékbéli kiegészítő illetmények felvételéről kiállított bélyegtelen elismervényeket a főlzolga-bíró hivatal utján terjessze be, annál inkább, mivel különben a kérdéses illetmények hivatalból biztosítottak és közigazgatási végrehajtás utján fognak behajtatni. Egyben utasította a zentai járás fő-

szolgabíráját, hogy amennyiben Ada község a fennebb követelt jegyzőkönyvet és elismervényeket 30 nap alatt benem mutatná az 1907. évi XXVIII. t.-c. végrehajtása tárgyában kiadott utasítás 52. §-ának 7. pontjában előszabott intézkedés fogantatása végett a kellő intézkedéseket tegye meg.

A palicsi nagyvendéglő. A palicsi nagyvendéglőre megtartott az árverés, a legkedvezőbb ajánlattevő Barna Gyula volt. A közgyűlés Purgly Sándor indítványa alapján a olcsóbb ajánlattevő Horváth Lajosnak ajánlatát fogadta el. A közgyűlésnek ezen határozatát dr. Reisner Lajos biz. tag és Barna Gyula eddigi palicsi nagyvendéglős megfélebbzték a belügyminiszteriumhoz. A napokban érkezett le a belügyminiszter leirata, melyben értesíti a várost, hogy a felebbezések elutasítása mellett a közgyűlés határozatát jóváhagyja; így három évig Horváth Kajos lesz a palicsi nagyvendéglős.

Vesztett kutyamarás Topolyán. Topolyán — mint levelezőnk írja — mindgyakrabban mutatkoznak a vesztett kutyák. A napokban is Illés János kutyája megmaria Barta Péter kertész kis fiát. Minthogy a kutyán a vesztesség megállapított, az állatot agyonlőtték, a fiut pedig a Pasteur-intézetbe szállították.

Zenta a 48/49-es honvédeknek. Zenta város a napokban tartott közgyűlésében — mint nekünk írják — hazafias cselekedetét művelt azzal, hogy az itt élő 48/49-es honvédeknek a télire 50—50 kéve rőzsét és egy-egy erdei faközi parcella területet adott.

A titeli híd. Titeli levelezőnk írja: Bácsország és Torontálmegye Titelen közlekedő lakosai szorult kebellet sóhajtanak fel: „oh állandó vashid jöjjön el a te országod.” Eme hő óhaját az a körülmény csálja ki az emberekből, hogy a tisztai hajóhidat leszedik és a tavaszig a közlekedést komppal bonyolítják le — ha ugyan nem lesznek jégzajlások.

Betörés Szilágyiban. Szilágyi községben Szalai Ferenc földműves lakásából — mint levelezőnk írja — ismeretlen tettesek éjjel ágyneműt s más holmit, körülbelül 400 korona értékben elvittek. A csendőrök két őrszállási embert fogtak el, kiket e tett elkövetésével gyanúsítanak.

Uj szálloda Apatinban. Az apatini Andrész-szállodát Marsch János apatini lakos, volt dárdai szállodás vette át és a mai kornak megfelelő átalakításokkal szép kávéházat fog nyitni. Sylvester estén lesz az új kávéház megnyitása, kabaret-előadással.

A baja—regőczi vasutmozgalom. Néhány hónappal ezelőtt mozgalom indult meg aziránt, hogy a baja—regőczi vasutvonalon, egy oly új vonatpár illesztessék be, mely a bajavidéki érdekeket az eddiginél jobban szolgálja. Ez ügyben kérvényt is nyújtottak be a vasutársasághoz, melynek támogatására *Latinovits* Pál nyug. főispánt kérték föl. Lapunk vezére a napokban Budapesten lévén, ebben a kérdésben hosszasan tárgyalt az illetékes tényezőkkel. A tárgyalásnak az lett a kedvező eredménye, hogy az érdekeltég kérelmét teljesítik s az új vonatpárt a közel jövőben forgalomba helyezik.

A bácsföldvári ifjuság a Casinó helyiségében f. hó 26-án részben a szegénysorsu tanulók felruházására, részben a Casinó könyvtár alapja javára hangversenyyel egybekötött zártkörű táncvigalmat rendez a következő műsorral: 1. „Magyar rapszódia“ (Rosenzweig W.) zongorán játsza Klein Gizike. 2. „Mézes hetek után“ (Gyulai Farkas) vígjáték egy felvonásban játsza Stein Valika és Rotschild Sándor. 3. „A két veréb“ (Huszka Jenő) Éneklő: Grosz Mártonné, zongorán kíséri Klein Gizike. 4. „Hegedű szóló“ játsza Révész Béla. 5. „Zsúr a Dob-utcában“ énekes zenés bohóság (Falk R., zenéje Hetényi A.) Előadja Rosner Jenő, zongorán kíséri Klein Gizike. 6. „Népdalok“ zongorán játsza Horváth Mariska. 7. „Szerenád“ monológ (Makai E.) Elmondja Káldory Erzsike.

Leugrott a vonatról. Lusztig Mór szabkai származású, budapesti ügynök beteg édesanyjának látogatására érkezett haza Szabadkára. E hó 14-én reggel visszautazott, de utközben Fülöpszállás és Szent-Imre állomások között, a robogó vonatból, öngyilkossági szándékból leugrott. Egyik karját törte s testén több súlyos zúzódást szenvedett. Öngyilkossági szándékának az oka ismeretlen.

Gondnokság alatt. A szabadkai kir. törvényszék Szuczulsky Mihályné szül. Zsák Teréz róm. kath. 62 éves *topolyai*, a zombori kir. törvényszék pedig Raibl Károly 34 éves, róm. kath. *paripási* lakost gondnokság alá helyezte.

Elégett mozi. A bácsalmási Nemzeti Szállodában Major Ferenc csornai lakos mozgósínháza mulattatta a közönséget. A mozi a napokban — mint levelezőnk írja — kigyuladt s teljesen leégett. A kár 4000 korona.

Egy ujságíró botránya. Szabadkáról jelentik eme botrányos esetet:

Páratlan eset történt Szabadkán. Páratlan a világ ujságírás terén és abszurdum a maga eredményében. A szombaton megjelenő és Kepes Tibor szerkesztésében kiadott társadalmi ujság a szabadkai színtársulat női tagjairól borzalmas dolgokat mond el. Többek között a nevezett lap felhívja a főkaptányt, hogy a társulat női tagjainak egy részét lássa el türelmi bárcával és vegye rendőrorvosi felügyelet alá őket, mert a színésznők betegséget terjesztenek a városban és megméltelyezik a társadalmat. A botrányos cikket undorral olvasták a városban és nyomban megindult egy szélesebb körű mozgalom, hogy a kellő büntetésben részesítsék a cikk íróját. A társulat személyzete dr. Farkas Ferenc igazgató elnöklele alatt ülést tartott, melynek eredményeképpen kimondották, hogy ügyvédjük útján a lap szerkesztőjét rágalmozás miatt beperlik. A főkaptányt is tudomására jutott a női becület ellen elkövetett aljas merénylet, hétfőn magához idézte Kepest és jegyzőkönyvet vett fel vele. Egy félóra mulva egy husz tagból álló deputáció jelent meg a főkaptánynál, melyben kivétel nélkül résztvettek az összes szabadkai hírlapírók és a színház főrendezői. A deputáció vezetője szinte könnyezve kérte a főkaptányt, hogy radikális intézkedésével ezen lehetetlen állapotnak vessen véget, mert Kepes minden szombati lapjában valakinek, sokszor családoknak, most pláne egy egész testület tagjainak becsületében, tisztességében gázol. Eddig senki sem törődött a nevezett lap kvalifikáhatatlanságával. Kepes Tibor felhasználta ezen alkalmat vagy revolverezik, vagy pedig hasonló bűnre szánja el magát, ha pénzzel le nem fizetik. A főkaptány a szigorú eljárásról biztosította a deputációt és kijelentette, hogy a toloncoltatási eljárást folyamatba tette. Az ügy ezzel még nincs befejezve. Holnap terjesztik a főkaptány elé azokat a leveleket, melyeket Kepes revolverezés vagy mondjuk magyarul zsarolás céljából több szabadkai uriember ellen intézett. Többek között van egy levél, melyben egy uri nőtől kér kölcsönt — különben — és itt következik a kiserkesztésére való fenyegetőzés. A rendőrség a teljes mértékű nyomozat vezetése be és reméljük, hogy egy pár nap mulva a tisztességes emberek nyugodtan élhetnek Szabadkán. Lipsitz nyomdász megjelent a főkaptány előtt és kijelentette, hogy a lapot beszünteti és erre nézve kötelező ígéretet tesz. A rendőrség már most Kepest, mint foglalkozás nélküli egyént a holnapi nap folyamán Szabadka város területéről kitiltja és eltoloncoltatja.

Csöd Szabadkán. A szabadkai törvényszék *Ninkovits* Szávko zentai lakos ellen elrendelte a csődöt.

Vadállatias ember. Mészáros János bácsalmási, Rudich-majori lakos — mint levelezőnk írja — a napokban az erdőbe csalta Madurkai Anna 9 éves leánykát s azon perverz vágyait ki akarta elégíteni. Szerencsére, az oda érkező emberek megakadályozták a gyalázatos tettet.

Sanatoriumi estély Szivácson. A József kir. herceg sanatorium egyesület ó-ujszivácsi vigalmi-bizottsága és az ószivácsi sanatorium-bizottság december hó 31-én (Szilveszter este) a Vadászkiút összes helyiségeiben műkedvelő előadással egybekötött táncvigalmat rendez. Belépődíj személyenként 1 korona. Kezdeté pontban 8 órakor. Felülfizetések tekintettel a jótékony célra hálásan fogadtatnak. A műsor a következő: 1. „Gátszakadás“ szabad előadás, tartja *Verner* László, a József kir. herceg sanatorium főtitkára Budapestről. 2. Humoros előszó, előadja *Szántó* Irén. 3. „Csöppség“. Vigjáték 3 felvonásban. Irta *Fényes* Samu. Szereplők: Eimann Gyula, Löbl Olga, Ewinger Anna, Welsch Lőrincz, Mohácsy Béláné, dr. Vollweiter János, Neugebauer Ella, Kovácsfy Antal, Diener Ottmár, Bruck Leó, Glöckner Anna.

Tömeges betörések. Regőcén öt helyen betöréses lopásokat követtek el ismeretlen tettesek. A garai csendőrség megindítván a nyomozást, a betörések tetteseit Órszálláson *Bogyarszky* Vládó, *Bogyarszky* Mladenné és *Milutor* Éva személyében elfogta. *Bogyarszky* Vládó házában a betöréshez szükséges gazdag felszereléseket találtak. A nyomozás folyamán kiderült, hogy egy szervezett betörő bandát fedezett fel a csendőrség, amely banda a megyében már régen garázdálkodik és alig van község, amelyet meg ne látogattak volna és ahol lopásokat el ne követtek volna. Különösen sok betörést követtek el a délvídeken. A banda egy férfi és két nő tagja le van tartóztatva.

Egy műkedvelő képkiállítás. Zentáról jelentik: Harsány Lajos főgimn. rajztanár a sanatoriumi estélyen kiállítást rendezett olajfestményeiből. A gyönyörű festményeket élvezettel szemlélte és bírálgatta a művészi kivitelű képekért lelkesedő intelligens közönség és igen sokan melegen gratuláltak a jeles festőnek. Egyik másik, ismert személyeket ábrázoló olajfestmény p. u. a néhai *Keczeli*

Mészáros Géza drnak életnagyságu mellképe a megszólalásig élethű alkotás. A széperzék és tudás fejlesztésére, általánosítására az ilyen kiállítások igen alkalmasok.

A dunapataj—kalocsa—bajai h. é. vasút építése valószínűleg a jövő év folyamán megkezdődik, mert az engedélyes gróf Teleky Józset megbízásából a részletes terveket a Mandel és Quittner budapesti mérnök vállalkozó cég már tökéletesen elkészítette és most a finanszírozás kérdésének megoldásán fáradozik. Az engedélyező tárgyalás alkalmával, amely még március havában eszközöltetett, a tervezett 681.2 km. hosszú vasutvonal építő és berendezési költségei 4,830.000 koronában állapították meg.

A vármegyei választásról a Zentán megjelenő „*Öszertartás*“, melyet dr. *Ellinger* Jenő függetlenségi pártvezér szerkeszt, ezeket írja legutóbbi számában:

Tegnap volt Zomborban a megyei restauráció. A megyei törvényhatósági bizottság tagjai, de a közvélemény is nagy érdeklődéssel tekintettek ez elé a választás elé, mert ez volt a szabadelvű párt bukása óta az első tisztújítás a megyénél. Aki a viszonyokat nem ismerte az bizott, hogy ez a tisztújítás nagy felfordulást hoz a megyei közigazgatásba, de a viszonyok alapos ismerője nagyon jól tudta, hogy ebből nem lesz semmi. A vármegyei képviselőválasztás ugyanis nagyon rosszul sikerült a quóta emelő 48-as pártra nézve. Jelöltjei csak imitt amott tudtak győzelemhez jutni. Többnyire olyan féle győzelmet arattak a megyei választásnál, mint a Lovász Bandi. Ugy annyira, hogy a koalíció a vármegyei bizottságban ma körülbelül rosszabbul áll, mint ezelőtt. Nem is tudtak ennek folytán a tegnapi tisztújításnál sem boldogulni. Kezdetben mozgóldódtak ugyan az új mamelukok, de a régi hatvanhetes mame-lukok hamarosan lefőzték őket. *Hiakarták buk-tatni a főjegyzőt és a főügyészt.* A hatvanhetesek erre a törekvésre azzal feleltek *Fernback*nak, hogy ha *Mihajlovics* Kornélt a főjegyzői és *Mikosevits* Kanutot a főügyési állásra nem kandidálja, a báró *Vojnits* vezérlete alatt álló hatvanhetesek elbuktatják a koalíció jelöltjeit az egész vonalon. Szépen beadták a derekukat s a főjegyző újlag *Mihajlovits*, a főügyész pedig *Mikosevits* Kanut lett.

A zsidókra vonatkozó magyar közmondások. Dr. *Flesch* Ármin mohácsi zsidó pap, zentai földink, az ismert neves hitszónok, e hó 17-én, Budapesten, az Irodalmi Társaságban — dr. *Ágai* Adolf és dr. *Bánóczy* meghívására — felolvasást tartott „a zsidókra vonatkozó magyar közmondások“ címen. A felolvasó a nagy munkával, mindenre körü tekintő, szorgos kutatással egybegyűjtött adatokkal azt igyekezett bizonyítani, hogy a magyar zsidóság mindig együtt érzett, gondolkodott és cselekedett az államfenntartó fajjal, ha a nemzeti törekvések, kulturális célok és erkölcsi javak előmozdításáról volt szó. Az egyes közszájon forgó közmondások eredetét, keletkezését, értelmezését és a megváltozott viszonyokhoz való alkalmazását tökéletes tudományos apparátussal ismertette. A szellemes ötletek sokasága, a csillogó humor, melylyel dr. *Flesch* felolvasását telítette és a zamatos magyarságnak ékes zománca, melylyel előadását bevonta, nem mindennapi élvezetet nyújtott az óriási termet szüntől betöltött előkelő közönségnek. A felolvasás anyaga a magyar irodalom szempontjából igen becses, amit az is bizonyít, hogy az Irodalmi Társulat a felolvasást külön könyvben adja ki.

Dajkahiány. Topolyai levelezőnk írja: Zopf *Hermann* topolyai lakos e hó 9-én a csendőrségnél azt a panaszt tette, hogy szobájában lévő asztalról 50 kor. értékű arany nyaklánc eltűnt. Zopf a dajkát gyanúsította, de felesége, tekintettel arra, hogy hamarjában dajkát nem kaphat, nem engedte meg a nyomozás megejtését.

Bicskázás Kossuthfalván. Kossuthfalván — mint levelezőnk írja — *Iván* János a napokban megleste *Faragó* Lajost s élesre fent késével annyira össze-vissza szurkálta, hogy életveszélyes sebeket ejtett rajta.

Uj cégek Bács megyében. Bács megyében ujabban eme cégek létesültek:

Szabadka: *Pertich* Alajos gép- és gépkellékek kereskedő.

Temerin: *Braun* Zsigmond vegyeskereskedő. *Temerin:* *Bernhard* Nándor vas- és fűszerkereskedő.

Bulkeszi: *Elicker* Bálint vegyeskereskedő. *Zombor:* *Sztrilich* Zsigmond és *Aladár* fűszerkereskedők.

Baja: *Berger* Zsigmond hajózási és fuvarozási vállalat (azelőtt *Geiringer* és *Berger*).

Zenta: *Stein* Mór és *Társa* liszt-, só- és tűzifakereskedők. (Tulajdonosok *Stein* Mór és *Klein* Ignác.)

Szabadka: *Schwarz* Jenny és *Társa* női kalapkészítők. (Tulajdonosok *Schwarz* Jenny és *Mátsovits* Mária.)

Aki akarata ellenére fizet. Schwarcz Samu budapesti gyümölcskereskedőt a rendőrségen emelt panasz szerint, Zsivanovits Mila újvidéki gyümölcsárús a lakására csalta és itt Adjukovics György szatócs közreműködése mellett rázárta az ajtót és különböző fenyegetések között — nem létező követelés címén — 676 korona 40 fillért csikartak ki tőle. Vádlottak tagadják és szerintük Schwarcz önszántából fizette le 676 korona 40 fillért, melyet a rendőrség lefoglalt, az ügyet bíróságnak adva át.

A posta figyelmeztetése. Tekintettel arra, hogy karácsony és újév táján a posta forgalma óriási mérvet ölt és ilyenkor nincs ideje a postának a helytelenül címzett csomagokkal vesződni, felhívja a postaigazgatóság ez uton is a közönséget, hogy a küldeményeket tisztán és jól olvasható címmel lássák el. És pedig az utca, kerület, házszám és lehetőleg ajtószám is megjelölve legyen, továbbá, hogy a feladó neve is pontosan kiírassék.

A Bajai Kereskedelmi és Iparbank milliós nyeresége még mindig élénken foglalkoztatja a közvéleményt. A bank már majdnem a bukás szélén állott, de néhány önzetlen férfi közbelépése megmentette a veszedelemtől. Az intézet ügyének mostani helyzetéről ezeket írja a B. F. Ujság: A Bajai Keresk. és Iparbank részvényesei vasárnap vélután négy órakeret tartottak a Köz-konti Szálló egyik külön termében, melyen a részvényesek tekintélyes számmal vettek részt. Az értekezlet egybehívásának az előzménye, hogy a bank jelenlegi igazgatósága és a részvényeseknek egy tekintélyes része felszólította Weidinger Dezsőt, az intézet megalapítójának: néhai Weidinger Salamonnak fiát, hogy vegye kezébe a bank ügyeit ő is igyekezzék az intézetet mai helyzetéből kivezetni. Weidinger Dezső a felhívásnak hajlandó volt eleget tenni, olyformán azonban, ha ő a bank könyveibe betekintést nyerhet és ha ő a részvényesek bizalmát a maga részére előre is biztosíthatja. Weidinger a tegnap igen nagy számmal megjelent részvényesek előtt kijelentette, hogy a bank könyveit megvizsgálta, és az intézet activait oly állapotban találta, hogy az intézet válságos helyzetéről szó sem lehet. Említést tett a bank milliós nyereségéről is, mely — mint mondotta — legszentebb meggyőződése szerint az intézet volt és az intézet marad is. Előadta továbbá, hogy kötelességének ismeri, hogy az őt ért megisteltő bizalomnak megfelelően, a bank ügyeit teljesen rendbehozni igyekezzék, mi sikerülni is fog neki, ha őt a részvényesek támogatni fogják. Majd előadta, hogy az igazgatóság újalakítása is szükségessé vált, minthogy három igazgatósági tag lemondott, egy le fog mondani, kettőnek a mandátuma pedig lejárt. Gondja lesz rá, hogy olyan egyének kerüljenek az igazgatóságba, hogy ott minden érdek-szféra képviselve legyen, elvárja azonban, hogy a közgyűlés azokat fogja megválasztani, akiket ő az igazgatóságba kijelöl. Arra való tekintettel, hogy az év vége felé járunk, rendkívüli közgyűlést összehívni szükségesnek nem tart. Reméli azonban, hogy a rendes közgyűlés már január havában meg lesz tartható. Ezen rendes közgyűlésnek feladatai közé fog tartozni az igazgatóság kiegészítésén kívül, a mult rendkívüli közgyűlés határozatának megváltoztatása és a részvényesek előleges meghallgatása után oly egyértelmű határozatot hozni a milliós nyereségre nézve, mely az összes érdekelt megelégedésével fog találkozni. Az értekezlet összehívása — fejezte be szépen átgondolt, higgadt beszédét — hogy a bank részvényeseiben a megingott bizalmat megerősítse, valamint hogy a részvényesek támogatását kérje arra nézve, hogy az intézetet a régi nivóra visszaállítani tudja. — Weidinger beszéde a lehető legjobb benyomást tett a részvényesekre, kiknek szószólójaként Pollák Bernét köszönte meg Weidinger fáradozásait.

Halálos vasuti elgázolás. Zentáról jelentik: Kakuk Mihályné Halász Verona moholi lakosnő a pénteki hetipiacra parkodott kocsiával Zentára. A hajnali ködös időben azonban Ada község mellett eltévesztette az utat. Az adai vasuti órháznál ugyanis egy dűllőút víz a vasuti síneken keresztül. Kakukné ezen át tévedve akarta folytatni útját Zenta felé. S mikor az átjáróhoz ért — mivel a rámpa nem volt lebecsátva — bátran hajtott tovább. Ugyanakkor érkezett oda az Adáról Zentára jövő vonat A mozdonyvezető sem vette észre a sötétségben a kocsit, hogy fékezhetett volna. Így történhetett azután az, hogy a vonat a kocsit a sinen ért és keresztül ment rajta. A rémítő sikoltásra és nagy robajra figyelmessé lett mozdonyvezető ekor megállította a vonatot. Az utasok rémülten igráltak ki a kocsikból, mert nem tudták megérezni a vonat hirtelen megállását. S mikor kiszáradtak a kocsikból, hallottak. A vonat kerekerei kerültek asszonyon ugyanis keresztül ment a vonat jobb karját és lábát, több oldalbördáját etörte, azonkívül súlyos belső sérüléseket is szenvedett. A kocsit darabokra törött, a lovakat

pedig a kerekék a szó szoros értelmében kettévágták s beleiket több méterre elvonszolták. A halálosan megsérült asszonyt még azzal a vonatnal behozták Zentára s a kórházban azonnal gondos ápolás alá vették. Azonban az orvosok az asszony súlyos sérülésein már nem segíthettek. Pénteken, tehát még ugyanazon nap éjjelén kiszünetelt. Kihallgatásakor csak annyit tudott mondani, hogy nem látta az utat s úgy hajhajtott a sínek közé. A vizsgálat megindult, hogy a vasut alkalmazottai közül terhel-e valakit felelőség, gondatlanság vagy kötelességmulasztás.

A bácskai virtus. Jánoshalmi levelezőnk írja: Bácska mindig melegágya, igaz hazája volt egy magyar tulajdonságnak. Tulajdonságnak azért mert lehet erény, lehet bűn, de inkább bűn mint erény: ez a virtus. „Vagyok olyan legény, mint te” — ez az uralkodó jelmondat. Ki tud gyorsabban rendet vágni, ki tud inaszakadtáig nehezebb zsákot emelni, ki tud több bort inni, — ez mind hozzátartozik, de ezek még türhetők, mert elkerülhetők. De belekötni valakibe a tánchelyen vagy az utcán, az első nem tetsző szóra ölmos botot vagy bicskát ragadni és azt használatba is venni, ez már veszedelmes fajta, de szintén virtus. Nálunk Jánoshalmán évente 8—10 halottja és számos örökös nyomorékja van ennek a virtuskodásnak és a hatóságok ugyszólván tehetetlenek a verekedésekkel szemben, a minék oka az ily dolgokra kiszabott túl enyhe büntetések. Ha egy legény tánc közben minden ok nélkül megszurkálja a másikat, kap érte 2—4 heti fogházat. Ha az ilyesmi véletlenül halállal végződik, akkor egy évet. Kiszabadulva az urizálásból (mert a mostani fogházbüntetések olyasvalakinek, ki annak erkölcsi súlyát nem érzi, inkább jutalom, mint büntetés) az ilyen legény azután kész faluréme, azt mondja, hogy ne bántson engem senki, mert belevágom a bicskám, leülöm azt a hónapot, addig nem dolgozom és naponta hust eszem. Az ilyen dolgokat látni, önkéntelenül visszakívánunk egy régen nyugalomba vonult csendőrmesterünket, ki ritkán ment felsőbb bíróságokhoz, hanem ha egy-egy notórius verekedő a kezébe akadt, elvezgett vele mindet sommásan. Nem is volt akkor senkinek kedve csak egy virtusból bicskázni. Keil, hogy törvény gondoskodjék az ország polgárainak testi épségéről, aki ok nélkül csupa bűnös könnyelműségből virtusból veszélyeztetni mások testi épségét, azt minden alkalommal nem verekedésnek, hanem gyilkossági kísérletnek kell venni és aszerint büntetni.

Bácskai karcos.

Ezer koronás alapítvány. Wamoscher Mihály bajsai földbirtokos a szegények számára 1000 koronás alapítványt tett, s így megvédte őket a téli nyomortól.

Ez aztán az igazi védwamosch-rendszer.

Az újvidéki járásbíróshoz albiróvá Zöld Aladárt neveztek ki.

Mintha bizony Újvidéken nem volna elég zöld ember.

A szablyai casino. A napokban megalakult szablyai casino gazdájává Kund Vilmost tették meg.

A szablyai urak nyilván biznak benne, hogy alsósnál és a csöndesnél jó Hundschafft lesz.

A zombori casinoi dalárda karmestere, Marshall Béla a napokban Palánkán, műkedvelői estélyen énekelt és zongorázott. Gyönyörű énekes és ügyes zongorajátékaért zajos ovációban részesítette a palánkai közönség. Az ottani társadalom egyik tagja elragadtatásában így szólt az ünnepezt férfiuhoz:

— Uram, így csak fejedelmet szoktak fogadni, — no meg győztes marsát.

Az újvidéki élőkép. Újvidéken a napokban tartott gyermek-előadás alkalmával ügyesen rendezett élőképet mutattak be. A közönség nem győzte eléggé dicsérni a gyönyörű tableaut.

Hja, könnyű annak szép élőképet rendezni, aki a legszebb eleven képek egyikének a viselője.

A zentai sanatoriumi estélyen sokan megütköztek azon, hogy az egyik szereplő, Havas Jenő izléstelen megjegyzéseket tett a közönségre.

Nagyszerű! Hiszen, ha vas, hát csak joggal vághat oda egynéhány kemény, súlyos dolgot.

A Zentai Híradó szini referense minden számában más-más művésznőért lelkesedik. És csodálatosképpen mindig a szépek és fiatalok szeretét tolja.

Egy komoly kritikustól nem szép, ha ilyen nagyon kikabos.

A zentai 48/49-es honvédeknek Zenta város 50—50 kéve rőzsét szavazott meg.

A mai zentai honvédeknek elég volna egy száll nádipálca is.

KÖZGAZDASÁG.

A vetések állása Bács megyében. Az utóbbi hetek gyakori csapadékai kedvező állapotokat teremtettek a vetések állásában. A régi és új vetések mind kikelték és szépen bokrosodnak. A tavaszi vetések alá pedig most végzik a szántást.

A gabonaüzlet Bács megyében e hónapban szűkebb keretben mozog. A nagyobb piacokra való hozatal jelentékenyen megcsappant, amihez leginkább az esőzéstől megromlott utak járultak hozzá. Újvidékről, Bajáról, Zomborról, Zentáról most szállítják az utolsó vízi rakományokat, melyek budapesti, részben pedig bécsi rendeltetésűek.

A Bács megyei Gazdasági Egyletet a Gazd. Egyletek Orsz. Szövetsége a napokban tartott nagygyűlésében tagjai sorába vette föl. De csak föltételeken, amennyiben a B. G. E. közgyűlésének a jóváhagyása is szükséges.

A Délvidéki Földmívelők Gazdasági Egyesülete december hó 22-én Zomborban, a Vadászúrt mellett vendéglő termében, délelőtt kilenc órakeret vándorgyűlést tart.

A baromfitenyésztés. A baromfiaknál különösebb gondot kell arra fordítani, hogy idejekorán legyen kiselejteve a baromfi. Minden legcsekélyebb eltérést, mely a kitűzött nemesítési feltétellel ellenkezik, szigoruan kell megbírálni, nehogy visszaesés merüljön fel, egy a küllemben, mint a belső és jó tulajdonságokban.

Mivel a kiselejtezés nem mellőzhető, amennyiben alig lehetséges, hogy csak egy tyuk alja is teljesen hibátlan legyen, azért a nemesítésre tenyésztés mellett egy kis hizlalónak is van helye. A hol a nemesítési tenyésztést nagyban üzik, ott a kimustrált baromfiak is elég hizlalni valót szolgáltatnak.

A nemesítésre tenyésztésnél igen fontos egy a kakas, min a tojók megválasztása. Mindkét nembeli állat jó, egészséges családból való származása ugyszólván a legfontosabb körülmény. A tenyészállatok törzse tökéletesen fejlett és szépen alakult legyen. A kakasnál a fúrge élénkség előnyös, a tojónak pedig a szelidség legyen egyik főtulajdonsága, mert a rakoncátlan tyuk összetöri tojásait, agyontapossa csibéit, azonban a tulságosan jámbor, szinte félnék tyuk nem képes kicsinyeit védeni.

A sporttenyésztés csak a gazdagabb emberek kedvtelését elégíti ki, bár részben haszoncél-nak is megfelel.

Bármely baromfitenyésztési iránynál, ha egy területen 20 vagy 30 tyuk van és megfelelő 2—3 kakas, csak felváltva egyenként kell a tyukok között hagyni, mert örökös harc volna a kakasok között és pedig végzetes kimenetelű.

Tehát naponta csak 1 kakas legyen a tyukok társaságában. A többi pedig ketrebben, elkülönítve kell tartani és másnap azok közül, egyet szabadon bocsátva, az előző napon szabadon volt kakas kerül a pihenő-ketrecbe s így tovább.

Szeszüzet. Az Első Alföldi Cognacgyár Részvénytársaság és Szeszfinomítógyár Kecskeméten, budapesti központi irodájának V., Méréleg-utca 11. szám, heti üzleti jelentése.

Mai zárlatárak:

	Ab vasut Kecskemét.	Nagyban Kicsinyben
	korona	
Finomított szesz adózva	168—	173—
Finomított szesz adózatlan	69—	74—
Élesztőszesz adózva	—	—
Élesztőszesz adózatlan	—	—
Nyers szesz adózva	166—	169—
Nyers szesz adózatlan	67—	70—
Denaturált szesz ingyen hordóval és fuvarmegterítéssel	58.—	60.—

Szerkeszti üzenetek.

Dr. G. E., Petrőcz. Köszönjük. De az olyan eseményekről, melyen lapunk vezére jelen van, ő maga szokta a referátát megírni.

Színészbarát, Zenta. Hogy a másiknak erősebb a hangja, az lehetséges, de hogy Kállaynak tökéletesen iskolázott a hangja s hogy játéka magas színvonalon áll, azt csak az tagadhatja, akinek a színművészetéről és énekről halvány fogalma sincs.

W. G.—n. Elküldték. A másikat nem tudjuk megérteni.

Dr. S. K. Lapunk vezére intézkedett aziránt.

„Hatalomvágy.“ Nem vehetjük hasznát.

N. T., Baja. Ertl János 1862-ben, Lányi Mór 1866-ban, Lovászy Márton 1864-ben, Lovászy Andor 1861-ben született. Polit Mihály ujvidéki ugyan, de nem bácsmegyei kerületet, hanem Nagykikinda városát képviseli.

„Branik.“ Intézkedtünk.

B. W. E., Nagyszőlős. Levele vétele óta folyton keresünk abból a fajtából; de eddig még nem sikerült találnunk. Dehát muszáj azoknak éppen budapestieknek lenni?

„Jó a halál.“ Mi nem kérünk belőle. Inkább több életet öntsön a verseibe.

G. B., Óbecse. Már megtettük.

Zs. Béla. Dr. H. juttatta el. Azt hisszük, hogy már kézhez vette.

I. J., Zombor. Szives értesítését köszönjük. A másolatok értékes küldeményért is fogadjuk köszönetünket.

E. J-né, Kúnbaja. Örvendünk, hogy a nagyutról, a kies vidékekről való visszatérés szerencsés körülmények közt ment végbe. A küldött kép nem egészen sikerült; valami hiányzik róla.

M. R. J., Bezdán. Köszönet. Majdnem lekészt

Levelező, Tolya. Nem értesített bennünket, hogy vajjon megkapta-e a hét elején küldött levelünket.

A tüdőbaj minden

eseteiben a SCOTT-féle Emulsio azonnal használható. A SCOTT-féle Emulsio nemcsak a beteg testrészeket gyógyítja, hanem egészséget és erőt kölcsönöz az egész szervezetnek.

A SCOTT-féle Emulsio specifikus megbízható szer mindennemű tüdőbaj

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

ellen és nemcsak biztos szer, hanem a legolcsóbb is. Nagyfokú gyógyító- és táp-ereje annak tulajdonítható, hogy előállításához a legfinomabb, legtisztább és leghatásosabb, anyagokat, melyek egyáltalán beszerezhetők, veszik, továbbá azon tulajdonságának, hogy az eredeti felülmulhatatlan SCOTT-féle előállítási mód folytán nemcsak izletes, hanem rendkívül könnyen emészthető is.

Egy eredeti üveg ára 2 korona 50 fillér.

Kapható minden gyógyszertárban.

Még csak apró igény vagyok.
S az egészségtől durradok.
Ért pedig, higgyék el nekem,
Kneipp-kávénak köszönhetem.

Valódi csak az eredeti csomagokban
Kathreiner
névvel.

Ne használja senki keverék nélkül az izgató gyarmatkávé! Kizárólag a
Kathreiner-féle Kneipp-maláta kávé

bizonyult a legjobb pót-kávénak, mely könnyen emészthető, tápláló és véképző, miáltal előmozdítja az egészséget.

Gyermekeket már csak a
Kathreiner-re
szoktassuk.

Sanatogén!

Az összes művelt államokban több mint 5000 orvostanár és orvos ajánlja, mint a legkiválóbb erősítő és felhívító szert.

**Erősíti a testet,
edzi az idegeket.**

Kapható gyógyszerárakban és drogériákban. Képes ismertetőfüzetet ingyen és bérmentve küld Bauer & Tsa., Berlin SW. 48.

Védjegy: „Horgony“

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyított házi szer, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult kőszvénynél, oszónál és meghűléseknél, bedőz-

sólésképpen használva.

Figyelmestetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ara üvegekben K.—80, K 1.40 és K 2.—-én úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. —

Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budapest.

D. Richter gyógyszerára az „Arany oroszlánhoz“,

Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.

Mindennapi szétküldés.

GYOMORBAJOSOKNAKI

Mindazoknak, kik hűtés, a gyomor túlterhelése, silány, nehezen emészthető, túlmeleg vagy túlhideg étkek élvezete, vagy rendetlen életmód folytán gyomorbaiban, gyomorhurut, gyomorgörcs, gyomorbántalmak, nehéz emésztésben vagy elnyálkásodásban szenvednek, egy kitűnő házi szer ajánlatos, melynek kitűnő hatása éveken át kipróbáltot; ez az

ULLRICH HUBERT-féle növénybor,

mely kitűnő gyógyerejű füvekből jó harral készül s az emésztő szerveket erősíti. —

A növénybor megszünteti az emésztési zavarokat és előmozdítja a vérképződést.

A növénybor kelő időbeni használata csirájában elfojtja a gyomorba-jokat. Ne késsünk használni tehát jelenségeknél, mint fejfájás, fejbőfőség, gyomorégés, puffadás, hanyásinger, melyek idült gyomorba-joknál hevesen lépnek fel, eltűnnek már néhány szori ivás után.

Székrekedés kellemetlen következményeivel, mint szorulás, bélgörcs, szivdobogás, álmatlanság, vérömlések a májba, lép- és végbélrendszerbe a növénybor által igen gyorsan mellőzhetnek. A növénybor mellőzi az emésztéshetlenséget és könnyű szék által az alkalmas anyagokat eltávolítja a gyomorból és belekből.

Sovány, sápadt kinézés, vérhiány, elerőtlenedés következményei a rossz emésztésnek, hiányos vérképződés és a

máj beteges állapota. — **Étvágytalanság, ideges bágyadság, lehangoltság, gyakori fejtájtás, álmatlan éjszakák** veszik elő a személyeket. — A növénybor friss impulzust ad az elbágyadt életérőnek. A növénybor fokozza az étvágyat, előmozdítja az emésztést és táplálkozást, ingerli az anyagváltozást, gyorsítja a vérképződést, csillapítja az idegeket és új életkedvet teremt. Számtalan elismerés és hálalrat bizonyítja ezt. — Kapható 1:50 és 2 fillis palackokban Szeherhárv összes

gyógyszertárban, melyek 3 vagy több palackot eredeti áron küldenek továbbá Várpalota, Polgárdi, Seregélyes, Lovasberény, Vaál, Acsa, Csákvár, Bodajk, Moór, Zirc, Veszprém, Enying, Aba, Sárosd, N.-Perkát, Duna-Adony, Ráckeve, Ercsi, Sóskut, Martonvásár, Etyek, Bicske, Tata-Tóváros, N.-Igmáng, Győr-Szt-Márton, Tét, Győr, Acs, Komárom, Bajna, Esztergom, Szt-Tamás, Szt-Györgymező, Párkány, Vörösvár, Budaörs, Török-Bálint, Promontör, Csepel, Tétény, Erd. Sziget-Szt-Miklós, Almás, Szalk-Szt-Márton, D.-Pentele, D.-Vecse, Hercegfalva, Sárbogárd, Sár-Szt-Miklós, Szilas-Balhas, Czece, Simontornya, Ozora, Lajos-Komárom, Adánd, Endréd, N.-Vázsony, Szt-Gál, Devescer, Pápa, Lovász-Patona, Szill, Kapuvár, Fertő-Szt-Miklós, Csorna, N.-Megyer, O-Gyalla, Szt-Péter, Bátorkeszi, N.-Maros, D.-Verőce, Vác, Tótfalu, Szt-Endre, Pomáz, Békás-Megyer, P.-Palota, Kőbánya, R.-Keresztur Soroksár, D.-Földvár, Ráckeve, Újpest, Budapest és itt minden magyarországi és osztrák-magyar birodalmi gyógyszertárban. — A fehérvári gyógyszertár 3 vagy több üveg növénybort eredeti áron küldenek Auszria-Magyarország minden helyére.

Utánzás tilos. Csak Ullrich Hubert-féle növénybor kérendő.

Szabad kézből eladó

a Steiner N. János hagyatékát képező, Babarc községben (Baranyamegye, mohácsi járás) fekvő mintegy

165 magyar hold nagy-ságu tagosított birtok

vetéssel, épületekkel élő és holt fundus instruk-tussal együtt. — Bővebb felvilágosítást nyújt a

Mohácsi Közgazdasági Bank.

ad 5119 szám
kig. 1907.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogvármegye titeli járásához tartozó **Sajkáslak** községében üresedésbe jött **Irnok-végrehajtói** állásra pályázatot nyitok s felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, miszerint szabályszerűen felszerelt kérvényeiket hozzám f. évi **december hó 28-ig** annál is inkább nyújtják be, mert a később beérkezők figyelembe vétetni nem fognak.

Az állás javadalmazása évi 600 kor. fizetés a községi pénztárból, megjegyeztetik, hogy a község évi 120 kor. lakbért s a végrehajtási illetéket is megszavazta, a mely járandóság felsőbbhatósági jóváhagyás után szintén ezen állás javadalmazását fogja képezni.

Titel, 1907. december 4-én.

Szemző János
főszolgabíró.

2-2

6188. szám.
kig. 1907.

Pályázati hirdetmény.

Péterréve községben elhalálozás folytán üresedésbe jött és 400 korona évi fizetéssel javadalmazott községi **fogyasztási ellenőri állásra** ezennel pályázatot nyitok és felhívom ezen állást elnyerni óhajtókat, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket hozzám folyó hó 26-ig terjesszék be. Később érkezőket figyelembe nem veendőm.

Óbecse, 1907. december 12-én.

Dr. Balaton Gyula
főszolgabíró.

Bajmok község előljárósága.

2474. szám.
1907.

Pályázati hirdetmény.

Bajmok község előljárósága a községi képviselőtestületnek 55/1907. kgy. számú határozata alapján az utcák és terek szabályozási vonalainak megállapítása és a vármegyei építési szabályrendelet 1. §-ában előírt, továbbá a vármegyei Alispán urnak 1907/1907. számú rendeletével közölt kimutatásban szabályozott minta szerinti **mérnöki munkálatok** elkészítésére pályázatot hirdet, felkéretnek az ezen munkálatok elkészítésére vállalkozni hajlandó mérnök urak, hogy ajánlataikat **1907. évi december 31-ig** Bajmok község előljáróságánál benyújtani sziveskedjenek.

Bajmok, 1907. december 13.

Lichteneckert József

Kollár József
bíró.

2-1

Almát.

Kitünő minőségű almákat szállítok

5 klgr. kosár 3 korona
bérmentve.

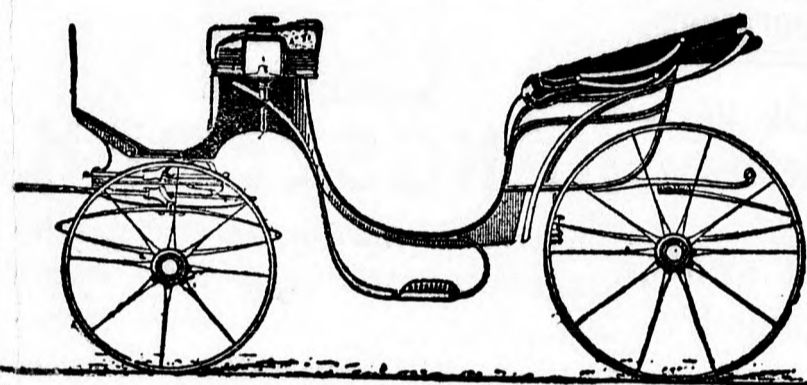
Hercz Árminné

Budapest, VI. Király-utca 70.

6-6

Bácsmegeye földrajza.

Az elemi iskolai tanhatóságok, tantestületek, a tanító és könyvkereskedő urak figyelmét különösen felhívjuk az alábbi hirdetésünkre.

BIHARI J. kocsigyártó Szabadkán.

Tisztelettel van szerencsém a t. címet értesíteni, hogy **SZABADKÁN** VIII., kör., 54. szám alatt, közvetlen a vasút állomás mellett, a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

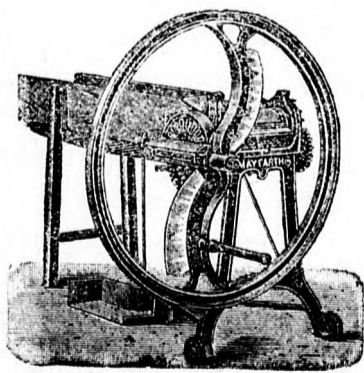
kocsigyártó és lópatkoló műhelyt

nyitottam. Vagyok bátor a t. c. közönség becses figyelmét felhívni, hogy ez előtt Budapesten mint Bihari J. és testvére kocsigyártó cég társtulajdonosa 17 éven át önállóan működtem és készítményeink az 1896. évi **országos kiállításon** ki lettek tüntetve.

Az 1885. évben a Budapesti **patkolási** tanfolyamot sikerrel végeztem. Továbbá **gummi kerekeimet.** különösen ajánlom saját gyártmányu **gummi kerekeimet.** Mindezek előrebocsajtása azon reményre jogosít, hogy e téren ugy a szakértelem, mint külcsinra, a legmagasabb igényeknek megfelelni képes vagyok.

Régi kocsikat ujakra becserélek. = Átalakításokat jutányosan készítek. = Képes árjegyzék ingyen.

Takarmánykészítő gépek, szecskavágó, répavágó,

**darálómalom,
abragőzőlő,
frágyaszivattyuzó,**

„AGRICOLA“ (tolókerék system.) VETŐGÉPEK

összes és különféle mennyiségű magvakra, kerekek kicserélés nélkül; hegynek és völgynek. Legkönnyűbb járás, legnagyobb tartósság, legolcsóbb ár.

Ékek, hengerek, boronák, széna- és szalma-prések kézihajtásra, kukoricamorzsoló, cséplőgépek, emelő csigák, tisztító malmok és trieurokat

gyárt és szállít mint különlegességet a legujabb és legelőnyösebb szerkezettel

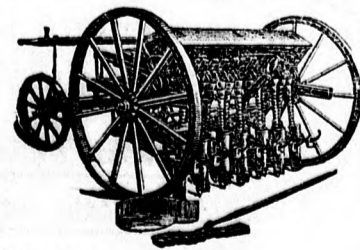
MAYFARTH PH. és TÁRSA MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁROSOK

WIEN, II., TABORSTRASSE 71.

Kifülfelve 600 arany, ezüst és bronzéremmel.

Kimerlő katalógus ingyen. — Képviselek és ismételárusítók kerestetnek.

10-8

„BÁCSMEGYE“

Lapvezér:

Latinovits Pál,

Bács-Bodrogvármegye ny. főispánja.

Felelős szerkesztő:

Pető Lajos.

A „BÁCSMEGYE“

a 750.000 lelket számláló Bács-Bodrog megyének legelterjedtebb lapja. Előfizetői a megyei előkelő társadalom vezetőtagjainak sorából kerülnek ki s így

hirdetéseik közlésére a legalkalmasabb sajtóorgánum.

A hirdetni kívánóknak készséggel mutatjuk meg előfizetőink hitelesített névjegyzékét.

Hirdetéseket csakis szolid, megbízható cégektől fogadunk el.

A „BÁCSMEGYE“

pártoktól és egyénektől teljesen független ujság s így hatalmi irányítástól, káros befolyástól menten, bátran és elszántan küzd mindama megyei közjavakért, melyek a nép politikai, társadalmi és gazdasági érdekeinek előmozdítását célozzák.

A „BÁCSMEGYE“

vezércikkeit, irodalmi és egyéb közleményeit a lapvezéren és szerkesztőn kívül a megye legjobb tollú, kipróbált írói szolgáltatják.

A „BÁCSMEGYE“

nek, a megye minden községében állandó, rendes tudósítója van s így minden eseményről hírt, megbízható és kimerítő tudósítást közöl.

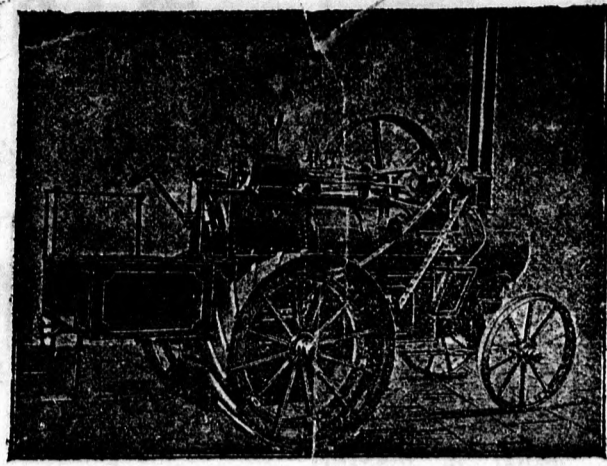
Mutatványszámot mindenkinek 4 hétig ingyen küldünk.

A „BÁCSMEGYE“

szerkesztősége és kiadóhivatala **BUDAPEST, Teréz-körut 2. sz. alatt van.**

Legpraktikusabb összeállítás.

Magánjáró
öntvények

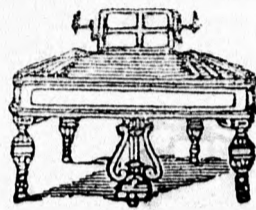
nyersen vagy
megmunkálva
készen

Schumacher Rudolf fiai cégnél kaphatók ó-Becsén.

Átalakítanak a legszolidabb kivitelben jótállás mellett minden rendszerű gőzgépet. A megmunkált részeket minden nagyobb berendezés nélkül mindenki felszerelheti. Utasítást és felvilágosítást készségesen megadják.

Ugyanott több 4—6-os magánjáró eladó s vesznek vagy beszerélnék 15 évesnél fiatalabb gőzgépeket.

Legolcsóbb rendszer.

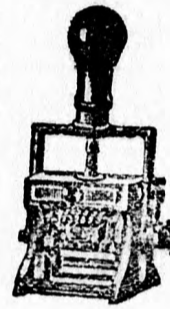
HANGSZEREK.

Kudlik Ádám hangszerkészítő Szabadkán. (Alapított 1899.) Ajánlja saját gyártmányu jó, erős hangu cimbalmaikat, hegedűk, harmonikák, jó szabadkai tamburák stb. jutányos áráért.

Tisztelettel

Kudlik Ádám.

Hivatalos

bélyegzőket, pecsétnyomókat, keletbélyegzőt, számozógépeket és minden e szakba vágó munkát a legjutányosabban készít az

Első magyar ruggyanta bélyegzőgyár és intézet:

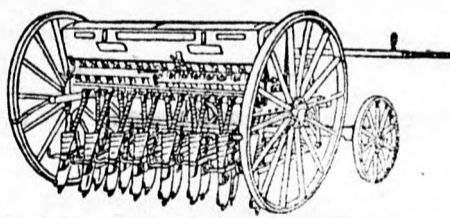
Geduldiger Hugó

vénnök

BUDAPEST,
VI. kerület, Váci-körut 17.

A Bácsme gyei Gazdaszövetség szállítja.

Arjegyék kívánatra ingyen.

Földbirtokosok

részére ajánlja

eredeti Melichár gyártmányu Unicum Drill, továbbá szabadalmazott Kincsem tolórendszerű vetőgépeit, marott lyukazattal ellátott konkolyozó és osztályozó gépeit, Mabile rendszerű borpréseket, továbbá szőlőzúzókát és minden a mezőgazdaság részére szükséges eszközöket és gépeket, eredeti Robey és Tsalincolni angolországi gépgyári gyártmányu gőzcséplőkészleteket a legelőnyösebb árakban és kedvező fizetési módokat mellett.

SZÜGS ÖPÖN gépgyára Baján.

Fióktelepek a megyében: Szabadka, Óbecse, Ujvidék.

Márton István

első alföldi tekeasztal-gyártó ipartelep

SZEGED,

Boldogasszony-sugárut 58. szám.

Legújabb szerkezetű fordítható tekeasztalok jótállás és kedvező fizetési feltételek mellett. Régi tekeasztalok becserélése méltányos áron. Teljes kávéházi berendezések, tekeasztalok átvonása és javítása. Raktáron tart dákókat és mindenféle kávéházi felszereléseket.

Rajzok és költségvetések ingyen.